

ELŐFIZETÉS.

HELYBEN:

Egy évre 28 korona.
Fél évre 14 korona.
Egy negyed évre .. 7 korona.
Egy óra 2 k. 40 f.

VIDÉKEN:

Egy évre 32 korona.
Fél évre 16 korona.
Egy negyed évre .. 8 korona.
Egy óra 2 k. 80 f.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyesült
vasutak palotájában.

TELEFON-SZÁM: 357.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvény-
Társaság.

József főherceg-ut 22. sz.

TELEFON-SZÁM: 151.

Arad, 1916.

Főszerkesztő:
Stauber József.

Csütörtök, október 26.

Csernavodát elfoglalták
a német-bolgár csapatok.

Az égő Douaumontnál tért nyertek a franciák.

Berlin, október 25. (Hivatalos.) A nagy főhadiszállás jelenti:

Nyugati harctér:

Rupprecht bajor trónörökös vezértábornagy arcvonala:

Esős időjárás következtében a Somme-területen tegnap csökkent a harci tevékenység. A tüzéségi tűz csak időnként fokozódott. Az esti órákban Les-Boufs—rancourt-i vonalból indított francia részleges támadások akadályaink előtt, az ellenség nagy veszteséggel mellett eredménytelenül összeomlottak.

A német trónörökös arcvonala:

Verdun északkeleti arcvonalán a franciák támadása az égő Douaumont erődig tért nyert. A harc tart.

Keleti harctér:

Lipót bajor herceg vezértábornagy hadserege:

Szezera mentén meggyújtott az oroszok gáztámadása. Kolostromnál (Lucktól északnyugatra) az orosz zászlóaljok támadása szintén nem járt semmiféle sikerrel.

Károly főherceg lovassági tábornok hadsereg arcvonala:

Az Erős-Kárpátok déli részében kisebb terjedelmű harcokban megtartottuk az elfoglalt magaslati állásokat.

Erdély keleti határán helyi harcok folytak. A helyzet nem változott. Campolungtól északra támadásunk előre haladt. A német, osztrák-magyar csapatok rohammal elfoglalták a Vulkan-szorost.

Balkán hadszíntér:

Mackensen vezértábornagy hadserege:

Az üldözés tervszerűen halad. Csernavodát ma reggel elfoglaltuk. Részletek még nem ismeretesek. Ezzel a Dobrudzsában harcoló román-orosz hadsereget megfosztottuk utolsó vasuti összeköttetésétől és renkívül fontos eredményt értünk el.

Macedóniai hadszíntér:

Az arcvonalon nyugalom. Ludendorff, első főszállásmeister. (Miniszterelnökség sajtóosztálya.)

Latrok temetése

A német gránát bömölve vágott az oláh büszkeség kellős-közepébe, s a csernavodai hid pillérei úgy robbantak szét, mint egy meteor szikrázó szilánkjai. A békében egy ország büszkesége volt e hid, a háboruban egy ország életének főütőere. Ezen keresztül áramlott a szívből az élet drága nedve, a reménységek folyamata s ezt az ütőeret metszette most ketté a bolgár kard, a török handzsár, s a német pangánét.

Most következik a — halál! De nem a nagyszerű, a fenséges halál, midőn a nagy temetkezésnél egy ország vérben áll! Nem Krisztusok, nem vértanúk, nem martirok halála jön most, hanem latrok halála, gyávák futása, gyilkosok temetése, véres szemű, tajtékos száju koresok eltörlése!

Ne merje tagadni senki, hogy nincs nemezis, nincs igazság és törvény a nap alatt. Részeg oroszok uszályhordozója, csaholó eb a világnak háborus hulladékokkal telt piacán: üvöltsz most ugy-e a cernavodai éjszakában, mint a sárga holdfényben megláncolt kuvasz. A merre nézel vész, hullá, temető s nincs többé otthonod a saját hazádban!

Emlékszel-e a tejjel-mézzel folyó oláh Kanaánra? Sikságaidra, melyek arany kalászaikból aranyat ontottak, szökőkutaidra: amelyekből kincs ömölt: a gyémántnál fényesebben égő földolaj és a jólét langyos vizében fürdő egészséges férfaidra s boldog asszonyaidra?

Emlékszel-e a tejjel-mézzel folyó magyar Erdélyre? A sikságokra, a melyeket elpusztítottál, a városokra, a melyeket kiraboltál, a székely aggyánokra, akiknek fejét összehasgattad s a magyar asszonyokra, akiknek otthonát bepiszkitottad?

Emlékszel-e mindezekre, orgyilkos oláh?!

Sikságaidból pusztaságok lesznek, aranyaidat elnyeli a háboru molochja, lábad alól elfolyik az égő földolaj, férfaidból roncsokat csinál a magyar szurony, a német gránát s a bolgár bosszuállás, míg asszonyaid futni fognak a csillagtalan, reménytelen éjben...

Ki tette ez... mindezt oláh? Egyedül — magad!

A csernavodai haláldöfés órájában térj magadhoz s mondd el utolsó imádat, aztán teljesedjék be a végzet. Induljunk — a temetésre! (:)

Tért nyertünk oláh földön.

Elfoglaltuk a Vulkan szorost.

Budapest, október 25. (Hivatalos.) A főhadiszállás jelenti:

Keleti harctér:

Károly főherceg lovassági tábornok arcvonala:

Osztrák-magyar és német csapatok elfoglalták a Vulkan-szorost. Campolungtól északra harcoló szövetséges haderők szintén tért nyertek. Magyarország keleti határán tovább folyik a harc. A 82. székely gyalogezred a berecki hegységben elkeseredett kényszerűen elfoglalt egy erősen elszánt határmagasiat. A megszálló őrségeit részben elfoglaltuk. A hármass országhatáron csapataink új állásaikban visszaverték az oroszok támadásait. Az ellenség egy helyen betört, de azonnal visszavertük.

Lipót bajor herceg vezértábornagy hadserege arcvonala:

Zborowtól délre lefolyt sikeres előőrsi csatározásokon kívül az osztrák-magyar csapatoknál nem volt jelentős esemény.

Olasz harctér:

A Karst fensik északi része heves ágyú és aknavető tűz alatt állott.

Délkeleti harctér:

Albániában nincs ujság. — Eöfer altábornagy, a vezérkari főnök helyettese. (Miniszterelnökség sajtóosztálya.)

LEGUJABB.

Erkezett reggel 3 órakor.

Légi harcok
a Somme-fronton.

Berlin. A Wolff-ügynökség jelentése szerint a Somme mentén a német repülőgépek közel 500 repülést végeztek s kétszázkilene esetben támadtak meg ellenséges repülőket. A Somme-szakaszon megállapították, hogy 16 ellenséges repülőgépet lőttek le. Számos ellenséges repülő kénytelen volt az ellenséges front mögött szállani le. A lelőtt 22 repülőgép közül tizenegy német birtokba jutott. A német repülőek megtámadtak ellenséges csapat-táborokat, hadoszlopokat s bombákat vetettek azokra csekély magasságból, s gépfegyverekkel tüzeltek lövészárkokban álló ellenségre. A huszonegyedikére virradó éjjel német légi járók több ezer kilogram sulyu bombát vetettek Longeau pályaudvarára, a Cerissy mellett levő löszraktárra, s a Somme menti s Bray mellett levő táborra. Longueau pályaudvara

lignyadit. Számos robbanás történt a löszert szállító vonatokon. A 22-ére virradó éjjel német légiárók több ezer kilogram sulyu bombát vetettek Mont Didier pályaudvarára, a Wincourt, Chughnolles, Harbonnières és Proyart mellett levő esapattáborokra, löszraktárakra, valamint hárévonatra vonuló hadoszlopokra.

Budapest. A sajtószállásról jelentik: Október 23-án délután ellenséges repülőgépek bombákat dobtak a katonai jelentőséggel nem bíró Citta-

nuova, Umago, Salvero parti helyiségekre. Citanuovaban egy polgári személyt megölték. Katonai kárt sehol sem okoztak. A trieszi öbölben légi harcok voltak. Egyik tengerészeti repülőgépünk, amelynek vezetője Virányi tengerész-hadapród, megtigyelője Hoch egyéves önkéntes tüzsgépesz volt, a Lagunák vidékén végzett felderítő utjáról nem tért vissza.

Az entente rémülete

Konstanza és Csernavoda miatt.

(Havasalföld feladását követelik.)

— Távirati tudósítás. —

Malmö. Pétervárról jelentik: Amikor a Dobrudza-fronton megkezdődött a két napig tartó rettenetes pergő tűz, biztosra volt vehető a német—bolgár—török offenzíva megkezdése. Konstanzában már ekkor pánik tört ki, a lakosság fejvesztetten kezdett menekülni. A vasúti forgalom már napok óta szünetelt, csupán csak csapatokat szállítottak, míg a menekülők kocsikon és gyalog futottak a városból. Konstanza felett német—bolgár repülők jelentek meg, akik bombákat dobtak az utastekre. Az első bombák a kikötőre estek le. Mackensen offenzívája Bukarestben is úgy hatott, mint a villámcsapás a derült égből. A hivatalos és félhivatalos lapkommentárok napokon keresztül, teljesen kielégítőnek festették le a harctéri helyzetet, sőt Berthelot tábornok is olyanformán nyilatkozott egy interjúkapcsán, hogy az ellenség offenzíváját végérvényesen megállították s a katonai helyzet megrosszszabodása teljesen kizárt dolog, mivel az ellenségnek nem állnak elegendő erői rendelkezésre ahhoz, hogy komolyabb hadműveleteket kezdessen Románia ellen.

Mackensen új offenzívája aztán fejtetőre állított mindent. Mintegy varázslásra tűnt el minden bizalom, amellyel a hadvezetésben bíztak.

Luganó. A „Corriere de la Sera” reméli, hogy az újabb vereségek nem végzetesek, noha a németek világosan tervezik Romániába északról és délről bevonulni és Moldovát Oláhországtól elválasztani. Nagyon megfontolandó, hogy nem lenne-e helyesebb Havasalföldet feladni és a román védővonalat megrövidíteni.

Berlin. Berthelot tábornoknak Bukarestből tegnap Párisba küldött táviratai már rámutattak Konstanza és Csernavoda, valamint a vasútvonal tarthatatlanságára, amde a párisi sajtó mégis erősen remélte, hogy a boulognoi konferencián bejelentett gyors és széleskörű segítő akció teljesülend s katonai kritikusok belső meggyőződés nélkül igyekeztek kicsinyíteni a konstanzi vonal katonai értékét. A cenzura egyelőre titkolja az orosz-román vereséget. Párisban az első határozatlan hírek az Elysepalotából szivárogtak ki, ahol épen, amikor Poincare megtudta a hadügyminisztertől a vereség hírét, tisztelgett a spanyol tudományos akadémiának egy küldöttsége.

Rotterdam. A „Daily Cronicle” írja: Konstanza eleste messzeható következményekkel fog járni. A kikötőben nagymennyiségű gabona és petroleum jutott ellenfeleink kezébe. Amde a katonai veszedelmek sokkal súlyosabbak. A román hadsereg nem vonulhat északra vissza, mert létérdeke, hogy a

csernavodai hiddal összeköttetését fenntartsa, ugyanis ez az egyetlen összeköttetésük a Duna túloldalával s féltő, hogy a félkörben bekerített Csernavoda elesik. Bizonyos, hogy a románok összes frontjaikon túlerővel állanak szembe.

A „Nation”: a központiaknak törhetetlen erejét látja. A szövetségesek minden ponton megindított offenzívája dacára elegendő erősek újabb területeket foglalni el, hogy a béketárgyalásoknál minél több záloggal rendelkezhessenek.

Berlin. A „Baseler Nachrichten” Bukarestből érkezett jelentése szerint a dobrudzsai harcokban legjelentősebb szerep a német repülőknél jutott. Az oláh hadseregnek nincsenek védő- és elhárító ágyúik.

Lyon. Landovescu tábornokot a román hadügyminiszterium államtitkárárt a legfőbb vezérkar főnökévé nevezték ki.

Genf. Bukarestből érkezett jelentések szerint Polivanov orosz tábornokot Ferdinánd király első katonai tanácsadójává nevezték ki.

Genf. Az „Eclair” szerint Polivanovot azért osztották Ferdinánd király mellé, hogy eloszlassa Románia időelőtti bekegyát.

Szófia. A bolgár vezérkar közli október 25-éről: Macedonai front: A Presbatótól délre a Svevda és Biklisda helyiségek között lovasságunk és az ellenséges felderítő csapatok között heves összeütközésre került a sor. A Presba tótól egész a tengerig húzódnó egész hárévonalon gyenge tűzérési tűz folyik, és a felderítő csapatok harca. Az Aegei tenger parvidékén egy ellenséges torpedónaszád eredménytelenül bombázta a Narionától nyugatra eső vidéket. A romániai front: Dobrudzsában a szövetséges csapatok tovább üldözik az ellenséget. Előző 24-én este elérték a Tasavlu tó mellett levő 107 számú magaslatot, Esker, Darabantu, Taktomák községeket, a 126 számú magaslatot, Tovceát, a 107 és a 114 számú magaslatot és a Movilla, Moseu, Oprea, Kukumieni helyiségek vonalát.

Ma reggel a szófiai első gyalogos hadosztály elfoglalta Csernavodát. Az üldözés itt tovább folyik. A Konstanzában ejtett zsákmány jelentékeny: Ötszáz vasúti kocsit, több mozdonyt (a vasúti állomás sértetlen maradt), számos petróleum tartályt, melyek csaknem valamennyi tele volt, a kikötői rakárakat, melyek szintén telve voltak árukkal, zsákmányoltak a győztes csapatok. Magában a kikötőben hetven török járműből álló flottát tesz ki a zsákmány. A hajókat a románok visszatartották. A Duna mentén nyugalom van.

Milyen az oláh párturalom.

(A „Zilile negra.”)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Románia két történelmi pártja, a liberálisok és a konzervatívok, állandó hadilábon élnek egymással. Ugy harcolnak egymás ellen, amint épen az oláhok harcolni szoktak: nem érvekkel, nem eszmékkel, hanem gyűlölködve, veszekedéssel, sőt ha kell és ha nem is kell, verekedéssel, amelyet nemcsak népgyűléseken, utcán, hanem még a parlamentben is produkálnak. A surlódás és a civódás nem azért van a két párt között, mintha egyiknek a programja eltérő volna a másik párt programjától, hanem kizárólag a hatalomért, a koncert versenyeznek. Romániában bizonyos időközökben a két párt fel szokta egymást váltani a kormányon. Ez a fólváltás rendszerint akkor történik, amikor a hatalmon levő párt a kormányból kikopik vagyis amikor már teleopta minden zsebében. Ha Romániában a kormány megbukik, akkor a miniszterekkel együtt buknak az összes hivatalnokok, a politikai és közigazgatási alkalmazottak, megbukik mindenki, akit közpénzekből javadalmaznak, megbukik minden rendű és rangú tisztviselő tefelé a legutolsó városi utcacseprőig. Romániában nincsen állami állás, nincs közalkalmazás, amely állandó volna. Csak épen a király állása független a kormányválságoktól.

Arra nézve, hogy Romániában még az egész kicsi állásokat betöltő emberek is együtt buknak a kormánnyal és ismét visszatérnek állásaikba, ha a pártjuk újból kormányra jut, szolgáljon példának az itt következő eset: A román petróleumvidék egyik kis falujában évek óta lakott egy magyarországi vállalkozó. Házához hosszú időn keresztül járt dolgozni egy mosónő, derék szegény asszony, akinek férje azelőtt éjjeli őr volt a községben, de a legutóbbi kormányválság idején ő is kenyerét vesztette. Egy szép napon ez az asszony a következő kéressel állított be a vállalkozó feleségéhez:

— Domna, adj nekem tíz lejt kölcsön, mert kell nekem, hogy a lakbérünket kifizessem. Öt hét mulva majd visszafizetem a pénzt.

— Honnan lesz neked öt hét mulva pénz? — kérdezte a vállalkozó neje.

— Öt hét mulva, — mondta mosolyogva a mosónő — bizonyosan megbukik a mostani kormány és akkor a mi pártunk újra uralomra jut és a férjem újra éjjeli őr lesz.

A mosónő által megjósolt kormányválság csodálatos pontossággal bekövetkezett. Románia új kabinetet kapott s az új kormánnyal együtt a pártbeli omberek állásokhoz jutottak. A mosónő férje újból éjjeli őr lett.

Azok a tisztviselők, akik kormányválságok idején állásaikat veszítik, pártjukkal együtt természetesen átmennek az ellenzékbe és minden erejükkel azon munkálkodnak és a választásokon úgy korteskednek, hogy az uralmon levő pártot megbuktassák és ismét ők kerekedjenek felül. Korteskedéseiket durvasággal, furfangos leleményességgel végzik. Az önfentartási ösztön hajtja őket és újabb megújabb trükköket eszeltet ki velük, amelyek mind arra irányulnak, hogy az ellenpártot kibuktassák a kormányból, mert ha ők megint uralomra és állásokhoz jutnak, akkor megszűnik nyomoruk és kezdődik újból a szabad lopás, szerezhethetnek maguknak ismét annyit, hogy legyen valamicskájuk, amikor majd újra beköszöntenek a zilile negra — fekete napok, — vagyis a hivatalnéküiség ideje.

Kétszer halt meg . . .

(Egy elnémult zseni tragédiája.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Bejárta az egész világsajtót a legutóbbi napokban, hogy Stachetti Lorenzó a híres költő Bolognában meghalt 71 éves korában. Ez a hír annál érdekesebb, de ezt nem hangsúlyozta a sajtó, hogy a költő ez alkalommal másodszor halt meg. Ezelőtt negyven évvel történt az első halála és elhunytá után rövidesen meg is jelentek *posthumus* költeményei, amelyeket *Kansoniere di Lorenzó Stechetti* címen a bolognai egyetem könyvtárosa Olindo Guerini a költő barátja adott ki. A könyv megjelenésekor óriási szenzációt keltett, mert abban olyan költői kvalitások nyilvánultak meg, amelyek bámulatba ejtették a világot. Izzó érzékiség, szüztiszta álmodozás, lobogó szenvedély és szerelmi örjögés, amely gyűlöletbe csap át, lobogó gyűlölet, amely szerelemmé válik, mindez zengett és bongott megkapó ellentétekben ezekben a költeményekben s a nyelvnek mámorító zenéje elárulta az isten áldotta költőt, akinek érzelmei elbájoló melódiákban szakadtak ki lelke mélyéből. Új volt ez a költészet, amely minden eddigit halomra döntött és amely mindent napvilágra hozott, ami az emberi lélek mélyében szunnyadt, amint tüzes látát szórja az ég felé.

És ez a költő meghalt, mielőtt a nyilvánosság egyetlen egy sorát megismerte volna. A *Kansoniere*hez írt előszavában Guerini elbeszéli a költő megrázó, rövid élettörténetét, aki egy észak-olaszországi fiatal, sovány, fekete fürtű, tüzes szemű, beteg tüdejű ifju volt. Husz évet élt s ekkor ellobbant lelke, amelyből élet-vágy, szerelmi szomjuság, a világosság, a színnek, a szagnak mámorá dörgő akkordokban szakadtak ki. Guerini elbeszéli, hogy milyen nehéz volt ezt a költői hagyatékot összegyűjteni. Stachetti szobájában elszórt papírrongyokra voltak ezek leírva és némelyik költeményt álmatlan éjszakákon, míg a halál küzködött sorvadó testével, ceruzával, reszkető vonásokkal az ágya mellett lévő falra írta. Magának dalolt ez a költő és nem gondolt arra, hogy verseit a világnak ajándékozza. A teste gyorsan sorvadott. Barátai pénzt gyűjtöttek, hogy a fiatal költőt Szicília enyhe ege alá küldjék és megmentsek. Egy napon Guerini sürgőnyt kapott, amelyben hívja barátját a haldokló és mikor megérkezett hozzá, ez csak annyit tudott sutogni: Temessetek el szülőfalumban, Tiumarában.

És Guerini elbeszélte, hogy a barátok tényleg hazai földben helyezték örök nyugalomra a halott költőt, aki a falusi temető ötödik sorában, jobbra a nyolcadik sírdomb alatt fekszik és hogy sírkövén csak egy szó áll: *Stachetti*.

Ezzel Guerini a dalos könyvet világgá, az örökkévalóságba küldte. Mert a versek rohammal hódították meg Olaszországot és csakhamar minden kultur nyelvre lefordították. A legnagyobb lángelmék siettek átültetni a maguk nyelvére s a halott dalnok óriási művészi sikert ért el, mert sírjából lett ő egy új művészi irányzatnak, a *verizmusnak* a megalkotója, amely irány a költészetben s az ábrázoló művészetben az igazság hangsúlyozását tüzte ki legfőbb célul.

Egy teljes esztendeig tartott a lelkesedésnek e mámorá, amit Stachetti versei Itáliában keltettek. Csakhamar azonban csunya diszszonancia váltotta fel az elragadtatást. Ez a következőképp történt:

A halott költőnek egy rajongója ugyanis fejébe vette, hogy felkeresi a költő sírját Tiumarában és megkoszorúzza.

A zárándok ut kinos meglepetéssel végződött. Kitént ugyanis, hogy ott, ahol Guerini pontosnak látszó leírása szerint a költő sírjának kellett volna domborulnia, nines semmi s az egész faluban még csak a nevét sem halották a Stachetti családnak. Ez a negatív felfedezés a nyilvánosság elé került és érthető szenzációt keltett és Guerini, akit minden oldalról ostromoltak, irónikus nevetéssel vallotta be, hogy a halott költő sohasem élt, hogy az ünnepezt *Kansoniere dalnoka ő maga, a sok sörivástól meghízott rendkívül prózai életet élő egyetemi könyvtáros Olindo Guerini*.

Erre aztán az orránál vezetett kritiká neki esett Guerininek, amiért bolondná merete tartani a közönséget. Akadtak kritikusok, akik felfedezték, hogy Stachetti egyáltalán nem is zseni, de Guerini nem maradt adós a válaszzal. Kiadott egy verskötetet, melynek az a címe: „*Nuova Polemica*” és ebben végig önti a filiszter olvasókat és kritikusokat maró gunyjának égető tüzevel és pellengére állítja a korlátoltakat, akik majd agyonnyomták a halott költőt babérjaikkal és most, hogy életre kelt, ki akarják rugni a lángelmék birodalmából.

Ebben a kötetben is vannak a gunyversek közzé elszórvva olyan egyes dalok, amelyek oly elragadóan szépek, oly bensőségesen lírikusak, hogy a világirodalomnak örök értékei maradnak. Azonban ennek a második kötetnek az volt a végső akkordja, hogy most már végleg eltörli a hárfáját, mert nem érdemes ilyen alacsony szatócs népek dalolni. A könyvet Guerini *Hofmeister Ottó* bolognai sörmérőnek ajánlotta, akinek ezentul hátából a jól házó italért egész lelkét elígerte.

És Guerini szótartó volt. Időnként írt még verseket, de ezek már nem voltak dalok, hanem egy szabadon gondolkodó véres szatirái az egyház és a pápa ellen. Ezeket a verseket rikkancsokkal osztogattatta Bologne utcáin a nép között.

Most azonban igaz a hír, hogy Lorenzo Stechetti meghalt. Alakja nemesak a költészet történetében, hanem mint lélektani probléma is tovább fog élni, mint olyan igaz költő zsenié, aki vakító sikerek után önmagát kázhoz-tatta hallgatásra.

Nem lesz téli nyugalom az orosz fronton.

— Távirati tudósítás. —

Stockholm. Az „*Utro Rosszija*” katonai kritikus írja: Téves lenne azt hinni, hogy az első fagygyal befejeződnek az orosz hadsereg hadműveletei és hogy azontul már csak pozíciós harcokra fognak szorítkozni. Most, hogy Oroszországban a háborus ipar olyan pompásan kifejlődött, nem lehet elképzelni, hogy az orosz hadsereg a télen át egyedül csak védőháborút folytasson. Különösen a keleti harctér déli pontjain még nagyobb hadműveletek várhatók.

Bern. „*Temps*” pétervári tudósítója jelenti: Az orosz fronton már általános a rossz idő. Számos helyen nagy áradások történtek a na-

pok óta tartó eső következtében. Különösen Riga környékét fenyegeti az árvíz. Ott már oly feneketlen sár van mindenütt, hogy komolyabb hadműveletekre gondolni sem lehet. A Kárpátokban eső helyett hóvihar dühöng.

Stockholm. A Ruzskije Vjedomoszti szerint *Stürmer* legközelebb a főhadiszállásra utazik s a miniszterelnök útjának állítólag igen nagy jelentősége van, mert összefügg a kormányban várható változásokkal. Nagy érdeklődéssel kísérik a szabadságáról visszatért Ignatiev gróf látogatását a cárnál.

Visszaelés a lisztjegyekkel.

(Eltélt élelmiszer uszorások.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Azok a visszaélések, melyek a háborus közéletmezésnek rovására mennek, az utóbbi időben Aradon nagyon megsaporodtak. A háborunak harmadik éve úgy jött el erre a világra, mintha hatalmas záport küldött volna a gondviselés az emberiségre — eső helyett azonban választóvízzel, mely a salakot nyomban kiválasztotta a szintiszta aranyból és a nemes fém közül. A salak hatalmas tömegben válik ki: a kapzsi, önző emberek egymásután vetődnek felszínre a lapok hasábjain, a hőmpölygő áradattól.

Egy egész sereg ilyen ügyben hozott ma ítéletet Grumáz László dr. rendőrkapitány, az aradi kihágási bíróság vezetője. Az ügyek aktív szereplői a leglelketlenebb hősei a mai sivár viszonyoknak, kiknek garázdálkodásáról naponkint adunk beszámolót.

Bezsula Mihály vaggongyári munkás és felesége kihágási ügyét tárgyalta elsőnek ma Grumáz kapitány. Bezsula a vaggongyárban bejelentette magát és feleségét azok között, akik lisztellátásra igényt tartanak. Annak rendje és módja szerint jegyet és lisztet kapott. Pár nap előtt azonban kiderült, hogy a vaggongyári munkás felesége a városban működő kerületi liszt kiosztó bizottságnál is megjelent és ő már három személyre jelentette be magát és három személyre vett fel lisztjegyet és kapott lisztet. A férj és az asszony ezt közös megegyezéssel csinálta így, hogy felhalmozzák a lisztet. A visszaelés a mai tárgyaláson beigazolódott és ezért a rendőrbíró Bezsula Mihályt öt napi elzárásra és tíz korona pénzbírságra és Bezsulanét tíz napi elzárásra és harminc korona pénzbírságra ítélte. Az ítéletet mindketten meglelebbezték.

Az aradi piac közönsége jól ismeri özvegy Belesán Milivojné, az aradi piacok egyik nagyhangu törzskofáját. Belesán Milivojné szemes kukoricát árult a piacon, még pedig literjét 76 fillérjével, holott egy liter tengeriért legfeljebb 26 fillért kérhetett volna. Miután Belesánné ellen számtalan panasz érkezett már és többször el is volt ítélve, a rendőrbíró tíz napi elzárásra, ötven korona pénzbüntetésre ítélte és egyszer és mindenkorra kitiltotta az aradi piacról.

Gelman Dezsőnek a Mikes Kelemen-utca 2—4 szám alatt szatócsüzlete van, ahol egy kiló tengerit egy koronáért és egy litert pedig 80 fillérért adott el. Grumáz László dr. rendőrkapitány ezért tizenöt napi elzárásra és 200 korona pénzbüntetésre ítélte.

István Antal aradi földbérő is eladott Aradon tengerit, még pedig egy mázsát — 34 korona maximális ár helyett — 62 koronáért. Ma tárgyalták az ő ügyét is, de beigazolódott, hogy több helyen vettek is tőle ebben az árban tengerit, s ezért a rendőrkapitány elhalasztotta a tárgyalást, mert azok ellen is meg fog indulni az eljárás, akik a maximális áron felül vásároltak István Antaltól tengerit.

Harcok az oláh petroléumforrásokért.

(Fél az entente Románia bekerítése.ől.)

— Távirati tudósítás. —

Bern. Francia lapok ma délután már megkapták Bukarestből azt a le-sújtó hirt, hogy a központi hatalmak csapatai tíz napos elkeseredett harcok áran, amelyekben különösen tüzéségi főlényükkel érték el sikert, elfoglalták Predeál városát.

A Romániát nyugati oldalon ért újabb csapás előzményéről az „Echo“-nak ezt táviratozzák Bukarestből: Az ellenség óriási mennyiségű nehéz ágyút vont össze Predeál régiójában, mert itt döntést akar kierőszakolni. Az oláhok még tartják ugyan Predeált, de félő, hogy orosz segítség híján már csak napokig bírnak ellenállni az ostromnak. Hir szerint az orosz ágyuk, gépfegyverek és repülőgépek már utban vannak, lehetséges azonban, hogy későn érkeznek Predeál megmentésére.

Félő, hogy Predeál oltásával az ellenség birtokába veszi Románia petroléumforrásait. Nem értjük, hogy a központi hatalmak csapatai miért nyomultak be a törösvári szoroson is az oláh földre és miért támoadják Rukart, mert az ottani uttalan terep nem alkalmas a hadműveletekre.

Az ellenség azonban nemcsak Predeálnál, a vöröstoronyi és törösvári szorosától délre, valamint az ojtói szorostól keletre igyekszik előrenyomulni, hanem nagy erőfeszítést fejt ki a Moldovától északra és a Trilcug-völgy ellen is.

Bern. Az „Information“ romániai haditudósítója ezt táviratozza lapjának:

— Romániának, mint Déloroszország kapujának, bekerítése rendszeresen folyik és ennek következtében az orosz fronton támadt új esaták vesztenek értékükből. Az ellenség határozottan Romániát akarja összezuzni és ezért egész mozgósítható haderejét odavetette.

Budapest. A sajtóhadiszállásról jelentik: Orosz jelentés. Oláh arcvonal. Északkeleti front: A Tatos és Slanic folyók völgyében az oláhoktól megtámadott ellenség kényszerült kissé visszavonulni. A határon Moldvától nyugatra elkeseredett harcok az oláhokra nézve kedvezően folynak. A dobrudzsai arcvonalon az ellenség állandó nyomása miatt az orosz-oláh csapatok visszavonultak, miközben elkeseredett ellenállást fejtettek ki.

* Fedák Sári és Rátkay Mártonnal a főszerepben a magyar filmművészet egyik legkiválóbb alkotását egy színész nő karrierjének történetét mutatja be az *Erzsébet mozgósínház*. Főlényes volna ezen képet külön dícsérnünk, hiszen tudjuk, hogy a legjelesebb magyar moziszínészek játsák a főszerepet, akik külföldön is a legnagyobb sikert érték el. 3461

* Ertesítés. Arad város kedvelt fényképésze, Nagy Géza, szabadságra haza érkezett és műtermében, Andrássy-tér 22. szám alatt, d. e. 9 órától fél 1-ig, d. u. 2 órától 6-ig személyesen eszközli a felvételeket. 5539

Koerber lesz az osztrák miniszterelnök?

— Bécsi tudósítónktól. —

Az osztrák kormányelnök tragikus sorsa nehéz feladatok elé állítja azokat a tényezőket, amelyek a váratlanul bekövetkezett válság megoldására vannak hivatva. Az uralkodó már fogadta Tisza István gróf miniszterelnököt és Stürgkh gróf temetése után az osztrák vezető államférfiak audienciájára került a sor. A legfontosabb kérdés, ami előtérben áll: a kiegyezés ügye. A magyar és az osztrák kormány között folytatott gazdasági tárgyalások már a befejezéshez közelednek, s a kiegyezés főbb elvi szempontjai tekintetében is megegyezés van már. Mértékadó körökben lehetetlennek tartják azt, hogy Stürgkh grófnak váratlan halála bármi tekintetben is befolyásolja azokat a kész megállapodásokat, amelyek a két kormány között már létrejöttek. A monarchia minden kompetens tényezője azt akarja, hogy az a konciliáns és harmonikus viszony, amit az utóbbi időben Magyarország és Ausztria kormányai között sikerült létrehozni, továbbra is zavartalanul fennmaradjon. Kialakult az a felfogás, hogy bárki is lépjen Stürgkh gróf helyére, az ő nyomdokain kell haladnia, s azt a politikát kell követnie, amely a Magyarországgal való megértésben és együttműködésben csúcsosodik ki.

Remény van tehát arra, hogy azok a megállapodások, amelyek a lejáró kiegyezés megújítása érdekében létrejöttek, továbbra is érvényben maradnak. Ami Ausztria belpolitikai kérdéseit érinti, e téren a közeli időben gyökeres újítások nem várhatók. Ha a tárgyi nehézségek elsimulnak, akkor esetleg összehívják a delegációt, de ez megtörtént volna akkor is, ha Stürgkh életben marad, mert hiszen az ő személye soha sem állt annak útjában.

Feltétlenül megbízható, de nem hivatalos bécsi helyről a *Budapesti Tudósító* a következő táviratot kapta: A király Koerber Ernő dr. közös pénzügyminiszternek már tegnapelőtti kihallgatásán kitejézte azt a kívánságát, hogy ez az államférfi álljon az osztrák kormány élére. Koerber dr. a miniszterelnökség átvételét tárgyi és személyi feltételekhez kötötte, amelyeket ő maga szabott meg. Ezidő szerint tárgyalások vannak folyamatban, amelyek e feltételek teljesíthetőségének megállapítását célozzák. Csak e tárgyalások befejezése után, ami a legközelebbi időre várható, következik be a döntés, vajjon Koerber dr. kerül-e az osztrák kormány élére, amely esetben ismét osztrák személyiséggel töltik be a közös pénzügyminiszteri állást. Az ezeken az információkon tulmenő jelentéseket igen óvatosan kell fogadni, mert különösen a személyi kérdésekben merőben kombináción alapulnak.

IRODALOM ES MŰVESZET.

Színházi műsor:

Csütörtökön: Névtelen asszony.

Pénteken. Három a kis lány, operett.

Szombaton: Éva, operett. Babits Vilma fel-léptével.

Vasárnap este: Három a kis lány, operett Horváth Micivel.

* A színház hírei. Keringő. Legújabb színházi játék, melyre a drámai személyzet készül, a Víg-színház óriási sikert aratott újdonsága lesz a drámai személyzet legközelebbi premierje, amely hétfőn, 30-án kerül színre. A próbák már javában folynak. — Csodacsók. A legközelebbi slágeroperett, Strausz Oszkár legújabb operettje, csupa élet és vígság, a szöveg pedig a legmulatságosabb. A szereposztás elsőrangú. Vezetőszerelőik Z. Váradi Margit, Járai B., Blidár Vali, Kiffer Lujza, Benkőné, Gyöző, Járai S., Róna stb. — Három a kis lány operett holnap ismét színi szerep kerül. Médiko Z. Váradi Margit, a többi szereplők maradnak. — Babits Vilma művészi oklevéllel kitüntetett opera és hangverseny énekesnő szombaton lép fel az Éva operett címszerepében. A fiatal énekesnő a mostani generációnak talán legtöbbször hivatott képviselője. Gyönyörű hang, nagy iskola és tökéletes zenei biztonság. A vendégen kívül a többi szereplők Sz. Rontai Boriska, Gyöző, Járai S., Kertész, Harold stb.

* Két szék között. (Nordisk vígjáték az Urániában.) A Nordisk filmársaság legújabb Budapestén még be sem mutatott vígjátékát hozta tegnap a színház. Teljes elismeréssel kell szólnunk, mindennek előt áll, hogy a színház két elsőrangú nagy képet mutat be egy műsor keretében. Másodsorú feltétlen elismerést érdemel azért, mert kiváló iziással és gondossággal tudja műsorait összeválogatni, hogy a közönség mindég jót és elsőrangút kapjon a színházban. Hiszen ezeknek a műsoroknak nemcsak Aradon, hanem az ország minden részében híre van, és budapesti szakkörök megállapították, hogy olyan pazar műsor, mint a melyet az idei évadnyitás óta az aradi Uránia bemutat, a mozika történetében egyedül áll. A színház viszont örömmel tapasztalja azt, éppen a tegnapi bemutatón is, hogy a közönség méltányolja áldozatkészségét, hogy helyes érzelmeivel bírálja meg a színi anyagot

és méltányolni tudja azt, hogy a színház mindig csakis művészi és irodalmi értékű dolgokat hoz és óvatosan kerül mindent, ami a jóízűség és a lehetőség határain kívül esik. — Bogdán Stimoff Ő felsége a bolgár cár filmje, amely mindenütt diadallal járta be a művelt világot, legközelebb az Urániában. 5

* Detektívkomédia az Apollóban. (Stuart Webbs legújabb szerepében.) Stuart Webbs, a kiváló mozdidetektív neve van olyan jó ajánlólevél, hogy amely darabban fellép, aziránt a közönség bizalommal van. Az amatőr mai premierje is utolsó helyig zsufolt nézőtér előtt folyt le. Az amatőr című Stuart Webbs-film szeptember 11-én jelenik meg. A Gaumont két-napos bemutatójának volt ez a kitűnő film egyik feltűnést keltő száma. A három felvonásos detektívkomédia vetekszik a legjobb bohózatokkal. Frappáns fordulat és ötletesség a cselekmény minden jelenete. Témája egy klub-fogadás, amelyet Stuart Webbs köt egy klub-társával. Abban fogadnak, hogy Webbs úgy eltűnik 24 órára pénztárcával, hogy nem akadnak rá. Csak egy perc előnyt adjanak neki. Az ötletes detektívkomédia még csütörtökön megy. 3

* Az Aradi Tükör legújabb száma, amely ma jelent meg, valóságos szenzációszámába megy. Érdekes riportcikkek és a napirenden lévő kérdések egyéni kritikája teszi változatosá az Aradi Tükör legújabb számát, amelyet a dohánytözsdeknél, a papírkereskedésekben és az utcán a rikkancsoknál vásárolhat meg a közönség 24 fillérért.

* Csókos éjszakák — pénteken az Apollóban. Ennek a csodás képnek a hátterét muntha Szinyei Merse festette volna, oly káprázatos színnatással készültek a felvételei. Szűzsejé esodás fantáziájú költő írta meg képeken; hó szívek sorsa: balhatatlant alkotni s felperzselődni a csókos éjszakák tikkasztó mámorában. A szerelem misztériumának képekben megirt költeménye ez a film, amit két művész páratlan virtussal játszik meg. Az Apolló-színház pénteken tartja bemutatóját a Csókos éjszakáknak.

Csernavodát elfoglaltuk.

— Távirati tudósítás. —

Rendkívüli kiadásban adta tudtul ma este az *Aradi Közlöny*, hogy a szövetséges csapatok elfoglalták Csernavodát.

A dobrudzsai gyors sikerek egy hét alatt olyan erővel folytak, hogy a német-bolgár haderők már elfoglalták Oláhország életének ütőerét. Az orosz-oláh csapatok menekülésszerűen futottak a Csernavoda—Konstanza vonalról. Ezáltal a csernavodai dunahídat az utánuk nyomuló győzők — mint a német hivatalos jelentésből megtudjuk — elfoglalták. Ezzel elveszítették az oláhok az óriási jelentőségű Duna hídat védő erős hídfőt. Hogy mit jelent e hid Oláhországra nézve, arról Károly király 1895 szeptember 26-ikán a felavató beszédében a következőképpen nyilatkozott:

„Büszke vagyok arra, hogy ezt a nagyszerű művet az én uralkodásom alatt a mérnökeink kezdték és fejezték be. Ez a nagyszerű hid az európai kereskedelemnek egy jelentékeny részét mi felénk fogja vonni, mert az ma a legrövidebb vonal az Északi tenger és a kelet országai között. Ez a hid a konstanzai kikötőn keresztül megnyitja nekünk a keleti kereskedelemnek beláthatatlan lehetőségeit, s biztosítja tengerészetünk fejlődését. Románia összekötve a Fekete tengerrel, nem fél többé, hogy fejlődését valamely akadály meggátolhassa.”

A Csernavoda—konstanzai vasut keresztül szeli a Traján római császár emelte sáncokat. Ehhez a Traján-sáncokhoz fűzte felavató beszédét Olanescu, az akkori román munkaminiszter, miközben rámutatott, hogy az alsó Dunát kétszer erősítették meg és hidalták át: először Traján, az oláh nemzet megalapítója, másodsor Károly király, az oláh állam alapköveinek letevője. Traján első Duna hídjának pillérmaradványai még állanak a magyar-oláh határvárosnak Turnuseverinnek falain belül. Traján idejétől Károly királyig a kettős Dunapartot nem kötötte össze semmi, míg el nem jött a távoli német birodalomból az új uralkodó, aki a hajdani dákoknak a függetlenséget és a szabadságot hozta. S megemlítette e beszédében a munkaminiszter a Dobrudzsza elhanyagolt mezőseit is, amelyek Ovidiusnak, a mostani Konstanzába való száműzetése által klasszikus földdé lett.

Mert nemcsak a Fekete-tengerrel való összeköttetés, hanem Dobrudzsának Romániához való csatolása is csak a csernavodai hídon keresztül lett befejezett egész munka. A vízben szegény dobrudzsai alföld, amelyet az oroszok az 1877—78-iki török háború után adtak oda ajándéknak Romániának, hogy tőle akaratára ellenére három termékeny besszarábiai területet elraboljanak, ez a szegényes partvidék csakis a csernavodai híddal emelkedett egyszerre az egész oláhságra nézve nagyjelentőségű vidékké. A 34 millió frankra tehető költség jó befektetett tőkének bizonyult. Most már egészen helyénvaló volt, hogy a konstanzai kikötő építésére még több milliót fordítsanak. Ez a munka is befejezést nyert az 1909-ik évben s ugyanakkor fel is avatták. Ettől az időtől kezdve lett Romániának tengeri kereskedelmére nézve ez az ut elsőrangú fontossága. Erre szállította Románia gabonafelölését a Fekete-tengeren keresztül, amely kereskedelmi ut ezideig Romániára nézve alig

jött számításba. Ezen az úton bonyolították le ezentúl az oláh gőzhajók, Konstantinápolyon át a keleti utazó forgalmat. Konstanza maga előkelő tengeri fürdőjévé lett az oláh társaságnak s szívesen keresték fel a francia hazárdörök és félvilági nők is. És a Dobrudzsza, amelyet az oroszoktól barátságatlanul vettek át, nemzeti kincsé vált, amelyre az oláhok mindinkább büszkébbek lettek, sőt egészen gyökerévé vált e hely az oláh szívnek. Pusztán véletlen, annál jellemzőbb, hogy a hid tervének kidolgozása az idősebb Bratianu és Sturdza miniszteriumának idejére esett. Az építést a Catargi-Carp konzervatív miniszterium fejezte be. E munkában minden politikai párt egy értelemben dolgozott. Megemlítésre méltó, hogy a hídfőtő főmérnöke: Saligni, a Berlin-Charlottenburgi műegyetem növendéke volt.

A Duna és árterületének áthidalása, körülbelül tizenhat kilométer szélességű terület fölött, joggal nevezhető a mai idők egyik legnagyobb mérnöki munkájának. Az építmény összeköti Fitechti helységet Csernavodával.

Az áthidalás három részből áll: az első részt egy három nyílásos hid alkotja, amelynek minden nyílása 140 méter hosszú. Ez a Duna egyik ágán fut keresztül. Ezután egy 13 kilométer hosszú kötöttés következik, amely egy áradásoktól elöntött szigeten keresztül vezet és végül az alacsony vizállás fölé 38 méter magasságban emelkedik a négy hidpiller, amely a 750 méter hosszú főhidnak láneművét hordja. A főhid öt nyílású. Az öt nyílás közül a középső 190 méter hosszúságú. A többi négy körülbelül 140 méter.

Károly király összekötötte e híddal Dobrudzsát Romániával, Ferdinánd elvesztette a Dobrudzsát, el fogja veszteni a hidat is.

Régi helyiségeiben a Lloyd.

(Tilos a bakk és a makao.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Alig néhány napja írta meg az *Aradi Közlöny*, hogy az aradi Lloyd-társulat kiköltözködött díszes helyiségéből. A hadvezetőségnek szüksége volt a fényes helyiségekre s mert most mindenkefelett való a győzelem s a munkálkodás segítése azok mellett, kik e győzelmet kivívják, az aradi Lloyd-társulat készséggel adta oda a nagy költséggel berendezett termeket a hadvezetőség kívánására és céljaira.

A viszonyok azonban oly örömdetesesen javultak s katonáink oly merész lendülettel nyomulnak előre idegen földön, hogy szinte gondot ad a katonai hatóságoknak követni győzelmes csapatainkat. Az a katonai hatóság, amelynek a Lloyd termeire szüksége volt, immár Aradon betöltötte szerepét s a Lloyd termeit átadja ismét hivatásának.

Ez a hivatás szép, nemes, mert egy nagy vidék gazdasági és kereskedelmi érdekeinek istapolásában merül ki. Ez a hivatalos program. Természetesen e mellett nem szabad megfeledkeznie a társulatnak tagjai szórakoztatásáról sem, a minthogy azt a Lloyd-társulat vezetősége mindig szem előtt tartotta. Amint értesülünk, a szórakozásról való gondoskodás ezentúl még nemesebb formában fog megtörténni, mint eddig. A társaság vezetősége ugyanis szem előtt tartva nagy feladatait, megültötte termeiben a nagyban üzött kártyajátékokat. Csak helyeselni tudjuk a vezetőségnek ezt a nemes intencióját, amellyel utjába áll a

hazárd kártyázásnak. Nem akarunk gyámkodni egy olyan autonóm testület fölött, amilyen a Lloyd-társulat, mindazonáltal magasabb szempontokból mi sem állhatunk azok mellé, akik a jelenlegi időben a szórakozás öröme alatt megengedhetőnek tartják a privát exereszokat. A klubélet felvirágzása és tisztasága okvetlenül megköveteli, hogy soha sommi ilyen zavaró momentum ne forduljon elő a klubok falain belül, melyeket künn félreértéssel, vagy esetleg megütközéssel tárgyalhassanak. A Lloyd vezetőségében ülő férfiak egyénisége, garanciája az elhatározás komolyságának s mi ennek nyilvánosan is örülni tudunk.

Letartóztatás a randevun.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Tegnap előtti lapszámunkban jelentettük, hogy vasárnap délelőtt egy egész sereg feljelentés érkezett a rendőrségre egy bűnös utra tévedt, jobb esaládból származó aradi uriaszony ellen. A megtévedt fiatal asszony eieki földbirtokosnénak, Winklernének adta ki magát és több aradi kereskedőhöz azzal állított be, hogy neki nagyobb mennyiségű burgonyája, babja, pálinkája van eladó és a megtévesztett kereskedőktől ezekre kisebb-nagyobb előlegeket vett fel. A személyleírás után a rendőrség megállapította, hogy a szélhámós asszony Takács Gyuláné, aki a bűnügyi osztálynak régi, jó ismerőse.

A kereskedők vasárnap tettek ellene feljelentést és a detektívek még ezen a napon hozzáálltak kereséséhez. Azonban nem találták sehol s bizonyos volt, hogy Takácsné a kereskedőktől felvett, mintegy hétszáz koronával megszökött Aradról. Hétfőn és kedden felkutatták a detektívek az egész várost, hogy nyomára jöjjenek legalább annak, hogy Takácsné merre vette útját. A nyomozás azonban nem vezetett eredményre.

Berez Ferenc rendőrkapitány, a bűnügyi osztály főnöke ma megtudta, hogy Takácsné az Arad szomszédságában levő Sofronya községben tartózkodik. Nyomban megbizta Kovács József detektívet, hogy menjen ki és kerítse elő Takácsnét. A detektív egy vasutas lakásában találta meg a bűnös nőt, aki a vasutassal együtt annak hálószobájában a legkevésbé várta a kellemetlen vendéget. Kovács felszólította, hogy öltözködjék nyomban és kövesse a rendőrségre. Az asszony szó nélkül engedelmeskedett a felszólításnak és a rendőrségen Berez rendőrkapitány mindjárt vállatára fogta. Takácsné elmondotta, hogy a szélhámóságot a múlt hét péntekén és szombatján követte el. Ezekből mintegy hétszáz korona pénz gyűlt egybe. Szombaton este kocsiába ült és áthajtatott Sofronyára a vasuti állomásra. Itt megvárta a Budapest felé menő esti személyvonatot. Az állomáson várakozása közben megismerkedett egy vasutassal, akinek megígérte, hogy Pestről két-három nap múlva visszaérkezik Sofronyára és akkor pár napig vendége lesz. Budapesten egyik legelőkelőbb szállodában szállt meg, ruha neműeket és ékszereket vásárolt magának és kedd estig színházba, mulatókba járt. Kedden vonatra ült és Sofronyára utazott, hogy ígérétenek eleget tegyen. Elmondotta azt is, hogy az utóbbi időben jól viselkedett, mert Aradon a Battyány-utcában együtt élt egy aradi őrmesterrel és nem volt semmiben sem szüksége. Most azonban összeveszett barátjával és kénytelen volt ismét a bűn útjára lépni. A terhére rótt vádakat külföldben egy től-egyig elismerte.

A szerencsétlen, elzúllott asszonyt kihallgatása után a rendőrségi fogdába kísérték és holnap a királyi ügyészségnek adják át.

A sommei pokol.

(Részegen rohamoznak az angolok és franciák.)

— Távirati tudósítás. —

Berlin. A Somme-fronton napokon át tartó heves pergőtűzzel igyekeztek a franciák a német hadállásokat megrendíteni, majd ezután nyolcas-tizes sorokban indultak rohamra a győzelem biztos tudatában. A halál dusan aratott. A német gyalogság halált megvető bátorsággal állta ki a pergőtűzet, rendületlenül a rohamot, amelyet borzalmas géppuskatűzzel fogadtak. Az előretörő angolok és franciák százával estek el. A „saintpierrevoost” erdőben valóságos hullabarrikádok vannak. Különösen az angolok vesztesége volt borzalmas. Kétségtelen, hogy mielőtt a nagyszabású áttörési rohamot megkísérelték, ezt megelőzőleg a katonáknak nagymennyiségű pálinkát osztottak szét, úgy, hogy ittasan rohamoztak. A foglyok örvendettek elfogatásuknak, mert megszabadultak a sommei pokoltól. A rohamot céltalan embermészárlásnak tekintették. E hó tizenharmadika óta szakadatlanul fokozódik a front különböző szakaszain a tűztevékenység. A harcok úgy látszik, hevességeik tetőpontjához közelednek.

Páris. A vezérkar jelenti: A kedden este megkezdődött alapos tűzérési előkészítés, után

ma délben a Maas jobb partján megtámadtuk az ellenséges arcvonalat. Hét kilométer hosszúságban a frontot mindenütt áttörtük. Douaumont falu és erőd birtokunkban. A balszárnyon csapataink a Thiaumont művön és majoron túl haladva hatalmukba kerítették a haudromonti kőbányát s a Brásból Douaumontba vezető ut mentén vetették meg lábukat. A jobbszárnyon is lényegesen előrehaladtunk. Az eddig ejtett foglyok száma több mint háromezer. A zsákmányolt ágyuanyag mennyisége még nincs megállapítva.

Hága. A „London Magazin”-ban Churchill arról siránkozik, hogy a szövetségesek, dacára számbeli túlsúlyuknak, a Sommenél mégsem érvényesülhetnek. A német gépfegyverek és drótakadályokkal szemben az angol páncélautók sem váltak be. Élesen elítéli és céltalan vézpazarlásnak nevezi az entente nyugati offenzíváját.

Genf. A francia radikálisok legutóbbi ülésén viharos viták voltak az afeletti szavazásnál, amely szerint a háborút az ellenség teljes leveréséig, vagy Elzász-Lotharingia visszafoglalásáig kell folytatni. Hangos incidensek fordultak elő. A képviselők legnagyobb része nem szavazott.

cardiai angol-francia támadás pedig kiegyenlítette a németek verduni sikereit. Ekkor úgy látszott, létrejött az összeműködés a keleti és nyugati front között. A németek nem vonhattak el csapatot a nyugati frontról és így az oroszok frontjuk balszárnyán föltartóztathatatlannal tovább vitték előre offenzívájukat. Az entente vezető személyiségei nagyot lélegzettek. Azt hítték, végre fordulópontjához érkezett a háború.

A nyugati támadások szakadatlanul tovább is folytak, a keleti fronton azonban mindegyre hosszabb lélekzetű szünetek következtek el s az oroszok csak lökésszerűen folytathatták támadó tevékenységüket. Az ellenség újra szóhoz jutott. A németek közben észrevették, hogy a nyugati fronton összezsúfolt ellenséges haderők nem elegendők a német front áttörésére. Nyugodtabban itélték meg tehát a helyzetet s a keleten is kikorrigáltak néhány hibát. Az együttműködés a keleti frontok között egyre kisebb lett s a németek ezt alaposan ki is használták a maguk javára.

A románoknak az ententehez való csatlakozása mozgó háborúra nyújtott lehetőséget s a németek gyorsan magukhoz is ragadták az iniciatívát. A „minden-front egytormán fontos” elv megdőlt és vége volt az együttműködésnek is. Hiába támadtak a szövetséges hadseregek a nyugati fronton, hiába erőszakoltak néhány elkecsereedett támadást az oroszok keleten: nem tudták megakadályozni, hogy a román front váljék a legton osabb hadszínterré, úgy, amint azt a középponti hatalmak tervezték és akarták. Kiderült, hogy egységes hadművelet csak egy tömegben küzdő szövetségeseknél képzelhető el és hogy a hadműveleteket nem a stratégiai együttműködés szándéka és terve fűzi össze, hanem a geográfiai helyzet. A nyáron föllátott terv tehát hibás és sürgősen kell gondoskodni arról, hogy a németektől valami módon elvegyék a keleten az iniciatívát.

Hogyan vonultunk be Brassóba?

(Egy aradi tiszt levele.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Egy aradi hadnagy az oláh frontról érdekes levelet küldött itt lakó családjának. A levél hosszú ideig jött s éppen emiatt jöllehet régi dolgokat emleget, sok olyan dolgot mond, amelyek érdekesek és figyelemre méltók. Irne:

— A tömösi szorosból üdvözlés! Az oláh rohan kifelé az országból, mert — ezt büszkeséggel írom — a honvédek kergetik. A brassói vérfürdőt megfogják emlegetni az oláhok, de ennek a híre úgy hiszem hamarabb eljut haza, mint én.

Hanem most leirok olyat, ami mindnyájunkra mély hatást tett. Először bevonultunk Nagyszébenbe, azután Fogarasba, végül Brassóba. Erről az utóbbiról írok.

Az oláhoknak nagy keserűen esett, hogy Brassót fel kellett adnia. Csökönnyösen ragaszkodott a városhoz, amit utcai harcokban kellett elfoglalnunk, de elfoglaltuk. Oláh hullákon keresztül vonultunk be a városba. Én mint az ezred legfiatalabb tisztje, ezredem zászlóvivője csapataink élén lovagoltam kezemben a nemzeti színű lobogóval.

Augusztus utolsó napjain Brassóból csak kevés magyar menekülhetett a váratlan betörés következtében és így sokan maradtak itt-hon. Csapatunk a holttesteken keresztül haladt, magyar népdalokat énekelve egészen a főtérig. Sok szép kiöltözött magyar leány virágokat szót reánk. Nekem mint zászlóvivőnek kivételesen sok jutott ki ebből.

A menet lassan a templom elé ért. Ott elhangzik a parancs: állj! lábhoz! Az édes magyar vezényszóra a csapat megáll s fölhangzik a hálaadó himnusz a győztes csapatok ajkáról. Lassanként köny jön mindenkinek a szemébe. A poros fáradt bakák azt gondolják, hogy most nemesak azok a virágos kezű kis leányok, de az egész világ rájuk tekint!

Ének után pillanatig mély esend. Csak bokrosodó virágos lovaink ugrálnak. Majd kilép a tömegből egy ferencendi barát s beszélni kezd. Hálát ad az Egek urának, hogy sikerült megtisztítani a várost az ellenségtől, üdvözli a magyar hősokeket a város közönsége nevében!

Egy-egy öreg néni ke hangosan felzokog, a fiatal leányok rózsás kezükkel takargatják piros arcukat mindenki sir örömeiben!

A beszéd után megszólal az ezred legmagyarabb kapitánya. A lova úgy áll, mintha a mindent legyőző hadak urát tartaná. A kapitány szava dörög s az őt körülálló porlepett vitézek teli torokkal tessik le az esküt a templom előtt: hogy míg oláh lesz magyar föl-fön és míg az oláh hadsereg letiporva nem fekszik lábaink előtt, a fegyvert le nem tesszük! — Azután a sok-sok éljen között tovább mentünk az oláh után! S már csak pár lépés — és román földön leszünk!

Szeretetteljes üdvözlés a Csak tövéből!

Tisztelettel kérjük

azokat a t. tábori előfizetőinket, akiknek a tábori postaszámuk megváltozik, hogy egyidejűleg a régi tábori postaszámukat is írják meg, mert ellenkező esetben a lap pontok küldésében fennakadás állhat be.

Nyilatkozat és hűségnyilatkozat.

(Goldis László és az „Egyenes ut.”)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Szeptember első napjaiban, amikor a magyarországi román nemzetiségi párt hűségnyilatkozatot olvastatott fel a képviselőházban és amikor a román egyházak vezetői a miniszterelnökhöz, valamint a királyhoz intézett hűségfogadalmukban a magyar hazához való törhetetlen ragaszkodásuknak adtak kifejezést, az aradi román szentszék is teljes ülésben hozott határozatával pecsételte meg a magyar hazához való igaz hűségét. A gróf Tisza Istvánhoz intézett felterjesztést Papp I. János aradi román püspök és Goldis László a szentszék titkára, volt országgyűlési képviselő, a betiltott Romanul volt igazgatója írta alá és az erről szóló kommunikét is Goldis László, küldte be közlés céljából a lapokhoz. A szentszék Goldis László által is aláírt ebben a nyilatkozatban tehát a magyar hazához való hűségéről tett tanúságot. Az erre vonatkozó javaslatot egyébként a szentszék ülésén maga Goldis László nyújtotta be.

Annál feltűnőbb és méltán figyelmet keltő az a nyilatkozat, amelyet a jelenleg Budapesten megjelenő Desteptarea című brassói román lap október 17-iki számában írt Goldis László. A nyilatkozat előzményeül szolgál az ugyanebben a lapban október 3-án megjelent „Egyenes ut” című cikk, amelyben a lap örömeinek ad kifejezést afelett, hogy a leg utóbb magyarországi román vezérférfiak is rátértek a Mangra Vazul által kijelölt egyenes utra és most már ők is hazafias hurokat pengetnek. Ebben a cikkben szó van Goldis László előbbeni politikai hitvallásáról is és a közlemény írója szintén megelégedésének ad kifejezést, hogy Goldis László is megtért a helyes és hazafias magyar irány számára. Goldis László hosszabb nyilatkozatot küldött be a Desteptareának, amelyet a lap október 17-iki számában közöl. A nyilatkozat érdemes arra, hogy mi is közétegyük, mert ellentét látszik eme nyilatkozat és ama hűségnyilatkozat között, amelyet Goldis László a királyhoz és miniszterelnökhöz intézve, saját aláírásával is ellátott. Goldis október 17-iki nyilatkozata azzal kezdődik, hogy meglepte őt a Desteptarea október 3-iki cikke, amely többek között a következőket tartalmazta:

„Az elsők között, akik helyesnek találták, hogy a miniszterelnök kezébe tegyék lojalitásuknak és ezen hazához való ragaszkodásuknak fogadalmát, az aradi szentszék jelenlegi titkára volt, ki mint a Romanul igazgatója formális diskreditáló hajszát indított annak idején Tisza István gróf ellen és több, mint szuverén megvetést nyilvánított Mangra Vazul által követett politikai elvek és az általa kijelölt utak iránt.” — A cikknek ezen frázisa — írja válaszában Goldis — nem fedi a valóságot. Az én lojalitásom és az én ragaszkodásom ezen hazához egész életemben és ma is elvitathatlan igazság volt, de nem igaz, hogy én akár most, akár más alkalommal a miniszterelnök kezébe tettem volna le loyális és ezen hazához való fogadalmat. Sohasem találtam szükségesnek és nem találok most sem, hogy én valamely, e hazához való ragaszkodásomról hűségnyilatkozatot tegyek, mert azok oly természetesek és nyilvánvalók, hogy azok különleges hangsúlyozásra nem szorulnak. Vannak a miniszterelnök urnak birtokában az én aláírásommal ellátott iratok és levelek, de azok közül egyik se tartalmazza azt, amit az „Egyenes ut” című

cikkben neki tulajdonítanak. Igaz, van a miniszterelnök ur birtokában egy hűségnyilatkozat, amelyen rajta van az én nevem is, de ez nem az én személyes nyilatkozatom, hanem az aradi szentszéké, aláírva Papp I. János püspök és az én részemről, mint a szentszék jegyzője. Ezen nyilatkozat épen mint a többi hasonló nyilatkozatok, az adott helyzetben találja politikai magyarázatát. Én egyéniül azonban sohasem tettem senki előtt hazafisági nyilatkozatot, mert az én hazafiságomnak nincs szüksége a nyilatkozatok garnirozására és a hazának szintén nincs szüksége a hazafiság szónokias szeretetére. „Az egyenes ut” című cikk azonban tovább megy és egy állítólagos hűségnyilatkozatomnak hamis előzményéből arra a következtetésre jut, hogy én a politikai dolgokban „megtértem volna,” megerősítve még egyszer a latin közmondást: tempora mutantur, et nos mutamur in illis. És hogy én is az új román metropolita által követett „egyenes utra” tértem volna, megváltoztatva Tisza István gróf politikájával szemben meggyőződésemet.

Ezen borzasztó időben szinte nevetséges személyi kérdésekkel untatni a világot, de bocsánatot kérve a közönségtől, szükségesnek tartom mégis köztudomásra hozni, hogy én Tisza István gróf politikájával szemben ma sem változtattam meg ítéletemet. „Mangra Vazul által hirdetett politikai elveket”, nevezetesen azon elveket, amelyeket ő azóta hirdetne, amióta ő a román nemzeti pártot otthagya, én nem ismerem, de „az általa követett utakról” megvannak ma is és meglesznek mindig ugyanazon véleményeim, amelyek megvoltak a háboru előtt és kétségbevonom a jogát mindenkinek, hogy engem másképp tüntessen fel. A magyarországi és erdélyi román nép politikai helyzete nem jobb ma, mint a háboru előtt volt. Az idők tehát nem változtak és így megmaradtam én is eddig ugyanazon politikai meggyőzésekkel, amelyekkel a háboru előtt bírtam. Reám vonatkozólag tehát a latin közmondásnak csak ebben a formában van értelme: „Változzanak meg az idők és akkor mi is meg fogunk változni velük”. Csakis az a kormány és csakis az az állampolitika fogja elnyerni az én jóváhagyásomat, amely igazságot fog szolgáltatni a hazánkbeli román népnek. Megfogja azonban engedni bárki, hogy államunk belső dolgaira vonatkozó politikai meggyőzések semmi vonatkozásban nem állanak valakinek hazafiságával. Amint a munkapárt nem nyerhetett kizárólagos szabadalmat az igazi hazaságra, ép így gróf Tisza István és kormánya kormányzati politikájának ostorozása nem jelent hazaárulást.”

Eddig szól Goldis László nyilatkozata.

VAROS ES MEGYE.

A város szene. Arad város szennel való ellátása érdekében Lőcs Rezső helyettes polgármester elnöklésével egy kisebb bizottság ma délelőtt ülést tartott, melyen megjelentek Jegessy Károly dr. főügyész, Nachtnebel Ödön főmérnök, Kneffel Károly szénkereskedő és az aradi gázgyár megbízottja. Az értekezleten Kneffel Károly bejelentette, hogy a városnak a megrendelt szénmennyiség egy nagy részét le fogja tudni szállítani és a nehézséget az okozza, hogy nem kap vasuti kocsikat. Nachtnebel főmérnök javaslatára az értekezlet elhatározta,

hogy javasolni fogja a tanácsnak, hogy tegyen lépéseket aziránt, hogy a kormány foglalja le a városnak a gázgyár kocsitát, mert a gyár számtalan vagonnal szállít kocsitot más városokba. Közölte ezután a helyettes polgármester az értekezlettel, hogy az üzemek szénszükségletének ellátása érdekében Kintzig János főispán, Zádor Imre gépüzemigazgatóval és Melinger József villanygyári igazgatóval a fővárosba utazott, hogy a kormány segítségével kérések a város üzemei részére a szükséges szénmennyiséget.

Rendkívüli városi közgyűlés. Arad sz. kir. város törvényhatósági bizottságának 1916. év. október hónap 28-ik napjának délután 4 órájára rendkívüli közgyűlést hirdetek, a melyre a törvényhatósági bizottság t. tagjait meghívom. Tárgy: A tanács javaslata az aradi gázgyár megváltására vonatkozólag adott szakértői vélemény tárgyában. Arad, 1916. október 25. Kintzig János főispán.

Az entente lemond

Görögországról.

— Távirati tudósítás. —

Bern. A „Matin” félhivatalos kommunikében kifejti, hogy a boulognei miniszteri tanácskozáson beigazolódott, hogy Franciaország nem akar Görögországgal szemben több erőszakos eszközöket alkalmazni. Eddig is csupán csak a szalonkii hadsereg katonai biztonságáról akartak gondoskodni. Miután feladatukat teljesítették, minden további rendszabály felesleges. Franciaország figyelemre méltatta a szövetséges uralkodóknak, valamint az általuk és általunk kormányzott országoknak érzelmeit.

A „Temps” fájdalmasan állapítja meg, hogy a boulognei tanácskozás igazolta, hogy a végső győzelem megkövetelné, hogy politikai, sőt dinasztikus szempontokat is mellőzni kellene.

Luganó. A „Secolo” jelentése szerint az ideiglenes görög kormány azért nem intézett ultimátumot Bulgáriához, mivel a legutóbbi napokban az entente hatalmak és az athéni görög kormány között a viszony lényegesen megjavult. Sokan Mackensen győzelmeivel hozzák ezt kapcsolatba.

Amsterdam. A „Novoje Vremja” Rómából keltezett híradása szerint a Macedon-hadsereg főhadai szállása Florinában van. Sarrail a szerb trónörökösrel a napokban már ide is érkezett. A trónörökös bizonyos mértékben önállóan vezet a szerb-orosz csapatok hadműveleteit.

Bern. Az „Echo” balkáni tudósítója leírva a esernai ütközetet, megjegyzi, hogy a bolgárok makacs ellentállást tanúsítanak, mert Monasztirt mindenáron tartani akarják. Mialatt a szerbek a jobbszárnyukat ágyúzták, a franciák egyszerre pokoli tüzet bocsátottak a kenali hadállások ellen. Ez a kettős támadás sem juttatta közelebb a szövetségeseket Monasztirhoz. A tudósító átutazott Florinán és jeleni, hogy a városban nem tett sok kárt az ágyúzás. A lakosság kezd visszatérni. A bolgárok — írja az Echo tudósítója — bátran harcolnak, sok német tiszt van köztük. Kenali lövészárkaik egészen német mintára készültek. A bolgárok tudják, hogy mit jelentene, ha levernék őket Monasztir talai előtt és ezért törhetetlen energiával a végsőkig tagnak harcolni. Sarrail olténzivája a macedóniai fronton még nem ért el eredményt. Csapatai csakis a Vardar-szakaszon bírnak néhány száz méterrel előbbre haladni. A bolgárok szünetül tartják magukat a Cserna hajlásában a Dobropolje északnyugati lejtőiről előnyomuló szerbek ellen.

LEGUJABB.

Reggel 3 órakor érkezett jelentés.

Románia válsága és a magyar politika.

Budapest. Itteni politikai körökben két dolog különösebb megbeszélés tárgya mostanában. Az egyik a külpolitikai helyzet az oláhok veresége folytán, a másik a Stürgkh gróf halála folytán beállott új politikai konstelláció.

Ami az elsőt illeti, az oroszokat igen elkészeríti az új oláh szövetség folytán előállott helyzet. Péterváron kezdettől fogva fáztak az oláh szövetségtől. Élénk emlékezetben van a pleynai segítség. Oroszország nagy antipátiával nézett az oláh szövetség elé, de Bukarestben olyan hatalmas internacionális agitáció támadt az orosz-oláh szövetség mellett, hogy a cár sem térhetett ki előle. Különösen Anglia érvényesítette minden befolyását a szövetség létrehozása érdekében. Oroszország ezen aggodalmát, huzódózását igazolták az események. Oroszország egyre súlyosabban érzi a román kooperáció terheit, bár bizonyos körökben remélik, hogy tavaszra sikerül Oroszországnak újabb hadsereget küldeni Románia segítségére, de Oroszországban érzik, hogy nem sok kilátás van a tavaszra sem. Különben is Oroszország nem akar nagy erőfeszítéseket fejteni ki. A Balkánon nem akarja eltüntetni a kialakuló új helyzetet.

Ausztria politikai köreiből nagy recenzust keltett a hír, hogy Magyarországon nem szívesen látnák Koerbert az osztrák miniszterelnöki székben. Fővárosi politikai körökben a leghatározottabban tagadják a hír valódiságát. Koerber ellen nemcsak semmiféle kifogás nincs, de nagyszerű kiegyeztető képességét ismerve, épen szívesen látnák. Ami azt illeti, hogy Koerber nem vállalná a Stürgkh által elfogadott kiegyezési alapot, megjegyzik, hogy a miniszterelnöki szék elvállalásának előfeltétele a Stürgkh-féle kiegyezés s legfeljebb csak kisebb részletkérdések módosításáról lehet szó. Ama hirt illetőleg, hogy Tisza a Reichsrat és a delegáció összehívását nem szívesen látná, ellenkezik Tisza felfogásával. Tisza, aki a Házban tudvalevőleg kijelentette, hogy nagy súlyt helyez Ausztria alkotmányos életének helyreállítására, nem jelentette volna ki ezt, ha az ellenkezőjét gondolná. De nemcsak Tisza, de Magyarország valamennyi köreiből kívánják Ausztria politikai életének újrafelvételét.

Budapest. A sajtóhadiszállásról jelentnk: A oláh vezérkar jelentése október 24-éről: Azul völgyben az ellenséget Calriere Az Uzul (?) nyugatra visszavetettük. A harc hevesen folyik tovább. Ojtuznál megtámadtuk az egész frontot. Itt 10 tisztet; 302 főnyi legénységet elfogtunk, és 10 gépfegyvert zsákmányoltunk. Predeálnál az ellenség három támadást intézett. A harc tovább folyik. A határon Bragilavetétől északra heves ellenséges támadás. Csapataink tartják állásaikat. Az Olt völgyében megtámadtuk az

ellenséget és a folyó balpartjára visszavetettük. Orsovánál ellenséges támadást visszavetünk. Déli hárévonat: Dobrudzsában az ellenség támadásai tovább tartottak. Balszárnyunkat kényszerítették, hogy a Karamurad felé visszavonuljon. Konstanztát az ellenség megszállotta.

Konstanza.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

A dicsőséges német és bolgár csapatok Konstanztát Románia legfontosabb tengeri kikötőhelyét — mint már jelentettük, — elfoglalták. Konstanza jelentőségét az emeli, hogy e kikötőn át vezet Románia útja a Dardanellákhoz. Ennek a körülménynek köszönheti azt a virágzást, amelyet gazdasági téren az anyaországnak közvetített.

Konstanza télen keresztül Románia egyetlen kikötőhelye volt, ahol a szállítást megszakítás nélkül lehetett folytatni. Mert ha a Duna jég borította be, akkor Szulinán a tengeri kikötőn keresztül szállítani többé nem lehetett, miután oda kizárólag csak víziút vezet. Konstanzában ellenben télen keresztül is megérkezettek vasuton az országnak elszállításra megérett exporteikkel és az év egész folyamán gondoskodtak olcsó tarifa révén arról, hogy Konstanztát Szulinával és a többi kikötőhelyekkel Brailával és Galaccal szemben képessé tegyék a konkurrenciára. Konstanza kivitele főképen gyümölcsből, földolajból s ennek termékeiből állott.

A nagy állami dockok lehetővé teszik, hogy jelentékeny gabonamennyiséget halmozzanak ott fel. A petróleum és benzín beraktározásáról nagyterjedelmű ciszternák révén gondoskodtak. A földolajat korábban a petróleum termő vidékekről részben vasuton, részben víziuton vitték Czernavodáig, ahonnan aztán szárazföldön átszállították Konstanzába. Csak a legutóbbi időben lett készen a Pipeline Moreni—Konstanza. Ez a telep Konstanztát a béke időben még nagyobb gazdasági fejlődésre emelte. Miután a petróleum exportot a tengeren kizárólag ez a kikötő közvetítette.

Ez a nagy gazdasági fejlődés Konstanztát a tőke előtt oly kívánatosá tette, hogy ott idők folyamán az összes oláh nagybankok fiálátakat állítottak fel. Ezeknek a viszonyoknak köszönhető, hogy itt a nagy import és export üzletek egész éven dolgozhattak, mialatt a folyóvizek mellett fekvő városok kikötőiben a nagy gabona exportőrök és a szükségleti cikkek importőrjei az üzletet legnagyobb részt felkellett, hogy adják.

Oláhország Konstanzán keresztül bonyolította le a kereskedelmi hajóáratokat is keletre és Egyiptomba s az áruknak minden irányban való feladását lehetségessé tette, s az országnak bármelyik vasutállomásáról lehetett Konstanzán keresztül Kairoba, Alexandriába szállítványokat direkt feladni.

Hivatalos jelentések szerint 1914-ben Konstanzába 1168 szállítóeszköz érkezett be és 1148 futott ki Konstanzából. A beérkezett szállító eszközök közül 753 gőzhajó és 415 vitorlás hajó volt. A befutott hajók összes tonnatartalma meghaladta az 1 millió 147.980 register tonnát.

Zászlójuk szerint a beérkezett hajók a következőképen oszlottak meg. Ausztria-Magyarországból 107 hajó, 176.872 tonnával, Oláhországból 295 hajó 248.946 tonnával, Bulgáriából 58 hajó 32840 tonnával, Görögországból 58 hajó 75.000 tonnával, Németországból 31 hajó 81.000 tonnával, Törökországból 350 hajó 16.000 tonnával, Angliából 101 hajó 234.000 tonnával, Olaszországból 62 hajó 75.000 tonnával, Franciaországból 21 hajó 44.000 tonnával. Oroszországból 61 hajó 99.000 tonnával.

Ami egyes társaságok részvételét illeti, Konstanza forgalmában az osztrák Lloyd körülbelül évi 27 utra szorítkozik. A magyar Le-

vante vonalnak kevés forgalma volt Konstanzába. A román tengerhajózási társaság a háboru kezdetéig nagyterjedésű kurzusokat csinált, később azonban a Konstanza-Konstantinápoly és 1914. novemberétől kezdve a Konstanza-Balesik vonalra szorítkozott. Az 1914. évben jelentek meg először Konstanza kikötőjében a Hamburg-Amerika és a Riekmer-vonal gőzhajói, melyek az ujonnan bevezetett Levante vonalat járták meg. Az oláh kormány mindent megtett, hogy Konstanza kikötőt emelje s minden évben nagyobb költségvetést állított be a kikötőt emelő és kibővítő munkálatokra. Nagy hullámtörőket állított és 1912-ben hatalmas dockokat épített és szerelt fel. Mindezeknek a munkáknak azonban a háboru végett vetett s azok teljes befejezést nem nyertek.

Dobrudzsa sok árpat, kukoricát és búzát szállított. A német telepesek hatalmas termékeny területeket váltottak át termékeny szántóföldekké. Kiterjedt állattenyésztést üznek ott, különösen sok juhot tenyésztnek, melynek gyapja ezen a vidéken különösen becses. A Dobrudzsai dinyéket kedvelik egész Oláhországban. S a Dobrudzsai sajt messze földön híres. A békében Törökország Konstanzán keresztül küldött gyümölcsöt és főzelekneműt. Oroszország pedig szenet, valamint füstölt halakat és más delikatesz dolgokat. Konstanza s a többi tengeri kikötők ellátták Oláhországot tengeri halakkal. Az angol gőzhajók szenet hoztak s más szükségleti cikkeket s ennek ellenében gabonát és petróleumot vittek a szigetországba. Indiából tisztítatlan rizst kapott Konstanza, amelyet hántó gyáraiban megüszítve szállított Oláhországba. A japáni tehergőzhajók pedig egyönesen Konstanzából szállították messze hazájukba a petróleumot.

Béke időben élénk élet uralkodott ebben a kikötőben, s a hajók utasokat és árukat szállítottak minden országból. A molló mellett horgonyozó gőzösök állandóan rakták ki- és be, vagy cserélték az árukat.

A háboruban a Dardanellák elzárása óta természetesen mindez erősen megváltozott. Oroszország a legfontosabb vonalakat aknákkal zárta el, a személyforgalom Konstantinápoly és Oroszországgal pedig egészen megszűnt. Mindazonáltal török vitorlások nagyon gyakran kimerészkedtek a nyílt tengerre s ha közülük az orosz őrhajók sokakat elfogtak és elsüllyesztettek, mégis többnek sikerült célját elérnie.

A viszonyok úgy hozták magukkal, hogy az utolsó 2 évben Oláhországnak kiviteli fölöslegét részben vasúti sineken, részben víziuton kellett az országból kivinni. Természetszerűleg ezzel Konstanza a háboruban sokat szenvedett. Nagyon érdekes, hogy augusztus vége felé a konstanzai dockokban felhalmozott búzane-műt a kormány vasuton Brailába vitette. A kormány tehát már akkor jól látta Konstanza sorsát. A tengeri hajók is, melyek kelettel közvetítették a forgalmat, hónapok óta részben Brailában, részben a Maciner csatornában fekdtek horgonyaikon. Ha lehetséges volna, a fekete tengeri orosz flottát téliüszégre kárhóztatni, már ma lehetne gondolnunk a Konstanza-Konstantinápolyi tengeri összeköttetésre. Mert legjobb tudomásom szerint Oláhországnak mindössze egy tengeri csatahajója van az „Elisabeta”, amely azonban már régi és bizonyára nem fogják belékényszeríteni egy kétséges kimeneteli harcra.

GYÁSZROVAT.

Stürgkh gróf temetése. Bécsből táviratozzák: A déli vasut pályaudvaráról Halbenrainba vitték Stürgkh gróf koporsóját. Ejjel féltizenegy óra tájban kimentek a pályaudvarra a miniszterek: Hohenlohe hereg, Georgi báró, Hohenburger, Hussarek báró és Forster báró, hogy elkísérjék utolsó útjára volt miniszterelnöküket. A különvonat, amely három szalonkocsiból állott, Stürgkh gróf családjának tagjai és a miniszterek számára, háromnegyed tízelegy órakor indult a halottat vivő vonat után. Ma délelőtt tíz órakor volt a temetés Halbenrainban. Halbenrainból táviratozzák: Schuszier heregérsek fényes segédlettel számos előkelőség jelenlétében requiemet tartott Stürgkh Károly gróf koporsója felett; azután nagy gyászkozség kísérte ki a koporsót a család sírjába.

LEGUJABB.

Erkezett reggel 4 órakor.

Nyolc nap múlva Bukarest kapuinál.

Hága. A Párisban megjelenő: Echo de Paris kifejti, hogy Predeal olostével ellenséges hadsereg százötven kilométernyire megközelítette Bukarestet. Bukarest a legnagyobb mértékben veszélyeztetve van. Nyolc nap alatt az ellenséges had-erők Bukarest kapu előtt állhatnak.

Luganó. A Secolo és Corriere bukaresti táviratokat kaptak, amelyekben előkészítik az egész oláh Dobrudzsának kiűritését. A Daily Cronicle Bukarestből azt jelenti, hogy az angol és orosz konzulátusokat Brailába helyezték át. A sinajai és campolungi bankokat pedig Bukarestbe.

Bécs. Koerber a király ma délben hosszabb kihallgatáson fogadta. Holnap, hogyha a miniszterek visszatértek Stürgkh temetéséről, minisztertanács lesz. A miniszterelnök személyének kérdésében döntés holnaputánra várható.

HIREK.

— **A magyar miniszterek itthon.** Budapestről jelentik: Tisza István gróf miniszterelnök, Hazai Samu báró honvédelmi miniszter, Teleszky János dr. pénzügyminiszter és Harkányi János báró kereskedelemügyi miniszter titkáruk kíséretében ma reggel nyolc órakor Bécsből Budapestre érkeztek.

— **Külfutások.** A hivatalos lap mai száma közli: A hadsereparancsnokság az ellenség előtt tanúsított vitéz magatartása elismerésül az ellenség előtt elesett Benke Mihály népfelkelőnek a 2. honvéd-gyalogezredben az 1. osztályú ezüst vitézségi érmet, továbbá Striffler Ferenc népfelkelő-hadnagyának, a 2. népfelkelő-parancsnokság nyilvántartásában a 2. osztályú vitézségi érmet újlag adományozta.

— **Bulgária és a monarchia fegyverbarátsága.** Budapestről jelentik: A sajtószállásról jelentik: Bulgáriának a háborúhoz csatlakozásának évfordulóján Zsekow bolgár főparancsnok meleg hangú táviratban biztosította Frigyes főherceget a bolgár hadsereg rendíthetetlen kitartásáról. Frigyes főherceg sürgöny válaszában kiemelte, hogy a közösen kiontott vér örök időkre megszilárdította a fegyverbarátság kötelékeit.

— **Olasz szociálisták a kamara összehívását követelik.** Luganóból táviratozzák: Romában a képviselőházban a szociálista képviselők és a szociálista szövetségek kiküldötteinek konferenciáján elhatározták, hogy a kormánytól a kamara összehívását követelik, hogy az országgal megismertessék a háború céljait. A „Tribuna” hozzá teszi, hogy Briand francia miniszterelnök a szociálisták kérésére a kamarában megígérte, hogy legközelebb újból nyilatkozni fog a háború céljairól. Egyidejűleg Asquith angol miniszterelnök is azonos tartalmu nyilatkozatot tesz az alsóházban.

— **Az oroszok millió vesztesége.** Berlinből táviratozzák: A kievi központi iroda kimutatása szerint Oroszország halottakban, sebesültekben, eltűntekben június elsejéig egy millió hétszázkilencvenhétézer ötszázhuszonkét embert veszített, június óta pedig 87981 tisztet, aminek megfelelően a legénységi veszteség is tetemes.

— **Temetőket fosztogattak az oláhok.** Kolozsvárról írják: Szászveresmártonban az oláhok hihetetlen vandalizmust műveit. Feltörték a kővel bekerített temető kapuját és feltölték a szászok és magyarok sírjait. A falu polgárságának van egy nagy közös kriptája, ahol közel százötven halott nyugszik. Ennek falát is feltörték és a koporsókat feltörték. Mindezt oláh sorkatonák követik el egy oly községben, amelynek népe semmi ellenállást sem tanúsított a bevonuló ellenséggel szemben.

— **Nagy harc folyik az Északi tengeren.** Zümböböl táviratozzák: A „Martin” jelentése szerint az Északi tengeren nagyobb flotta egységek között natanpas csata dúl. Londoni ni-

vatalos körök azonban mitsem tudnak az ütközetről.

— **Zita főhercegnő Budapesten.** Fővárosi tudósítónk jelenti: Ma reggel hat óra 25 perckor a bécsi személyvonattal Zita főhercegnő Berchtold Lipót gróf főudvarmester és udvarhölgye kíséretében Budapestre, a keleti pályaudvarra érkezett. A trónörökösne fogadására megjelent Marenzi gróf volt városparancsnok, Mittenri állomástónok és a pályaudvarparancsnokság részéről Martty Rezső főhadnagy. A főhercegnő kíséretével az udvari váróterembe ment, ahol megreggelizett és a nyolc órai személyvonattal tovább utazott. Közben környezete előtt sajnálatát fejezte ki, hogy a rossz idő miatt nem nézheti meg kedves Budapestjét.

— **Ezüstlakodalmam.** Folyó hó 24-én ünnepelték nemeskéri Kiss Vilmos, a csanádmegyei Kevennes község érdemes főjegyzője, az arany érdemkereszt tulajdonosa és neje szül. Gyenes Etel, boldog házasságuk 25-ik évfordulóját. Az ünnepély a kevermesi római kath. templomban vette kezdetét, melyen a község teljes közönsége megjelent és a pap szép beszéd kíséretében áldotta meg a jubiléum part. A szertartás után a község intelligenciája me jelent a jegyzői lakban, hol a megjelentek nevében Neumann Sándor körorvos szép felköszöntőben esetelte a főjegyzői pár kiváló érdemeit. Az ünnepeltet Adaróli is számosan keresték fel szerencse kívánataikkal.

— **Kiújult az ir forradalom.** Hágából táviratozzák: Irország déli és nyugati részében újabb ir mozgalmak észlelhetők. A lakosság angolbarát körében leirhatatlan pánik uralkodik.

— **Válni akar az orléanski herceg.** Az Aradi Közlöny mai számában egy ily című rövid távirat alapján már jelentettük, hogy Fülöp orléanski herceg válni készül a feleségétől. Már megjelent híradásunkat most kiegészíti egy újabb távirat, amely a következőket mondja:

A párisi „Figaro” arról értesül, hogy Fülöp orléanski herceg a római szentsekhez fordult, hogy neje, Maria Dorottya főherceg asszony ellen beadott válókeresetének kedvező elintéztést biztosítson. A válás okai felhozta, hogy felesége két és fél év óta ellenséges országban él s azalatt az idő alatt egyetlen egyszer sem kísérelte meg férje felkeresését.

A dolog pikantériájához hozzátartozik, hogy Fülöp herceget nősütesekor a francia royalisták a francia trón várományosaként üdvözölték. Később a herceg méltatlan életmódjára elfordultak hívei tőle s most a háborúban a sovinizmus mezébe bujtatott válóperrel akarja az elvesztett rokonszenvet visszaszerezni.

— **Segítsük a menekülőket.** Az erdélyi menekültek javára újabb a következő adományok érkeztek: Kuntzig János főispán hivatalába: Avarty Károly dr. Győrök 100 korona, P. Erzsike 5 korona, Deutsch Artur 5 korona, Weisberger Adoliné gyűjtése 60 korona, özv. Roder Auoline Gáj 2 korona. — **A menekült szülők gyermekei** részére szükséges tankönyvek és taneszközök beszerzésére adakoztak: Az Aradi Kereskedelmi Bank 40 korona, az aradgaji Hitelszövetkezet 20 korona, B. Arad, 4 korona, a kispányi kaszinó 20 korona, a nagy-kamarási Hitelszövetkezet 20 korona és a pankotai Ipar és Gazdasági Szövetkezet 10 koronát. Aearor Karoly kir. tantselügyelő.

— **A nagymosás fáradsalmait és költségeit csak a szab. Aerowash légnymásu mosógép használatával csökkenthetjük.** Gyakorlati bemutatás ma és minden esütörtök délután négy órakor, Magyar Ferenc gazdasági gép-üzletében Arad, Zrínyi-utca 6. Főelárusító Aerowash légnymásu mosógép-vállalat Budapest VII., Erzsébet-körút 35. szám. A gép ára 24 korona. 286

Gyermek katonák jöttek — Romániából.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Érdekes vendégei voltak ma délután az Aradi Közlöny szerkesztőségének. A látogatók: két szőke, törekeny gyermek, akiknek filigrán alakjukon honvédek formaruhája feszült meg. Két játék-katona, akiknek csak a gallérjukon fölpitykézett örvetetői, illetőleg szakaszvezetői csillagok árulják el, hogy véresen komoly utakon jártak s álmódó gyerekfővel harcolták már meg a nagyok harcát. Draskovics Kálmán ujaradi és Majoros János abauj-szinafi fiukról van szó. Mind a kétfő alig tizenégy esztendő, s most az aradi Epidemie Spital lakói, ahol öt napos megfigyelés alatt vannak.

Draskovics Kálmán játszi gyerek fővel állott be katonának. Az aradi állomáson egy napon katonacsapat vonult át, amellyel Debrecenbe szökött. Innen azonban haza küldték szüleihez, de a fiu nem tudott megnyugodni ebben s amikor a besztercebányai 16-ik honvéd gyalogezred egy zászlóaljja erre vonult el, addig kunyorált a gyerek a marcona katonának, akiknek a parancsnoka megengedte, hogy velük menjen. Honvéd forma ruhát szabattak testére, s mint a 16-ik honvédgyalogezred legkisebb és legfiatalabb katonáját levitték az erdélyi haretérre. A kis katonát fontos szolgálatokra használták föl, az ellenséges állások kikémlelésére. S ennek a feladatnak oly sikeresen felelt meg, hogy századparancsnoka, Dobó József hadnagy, előléptetésre terjesztette fel, aminek következtében meg is kapta az örvetetői csillagot. Már mint örvetető vett részt a Görgény körüli vívott küzdelmekben s amikor csapataink átlépték az oláh határt, a kis katona is velük együtt ment tovább. Mélyen bent Romániában aztán legyűrte a gyereket a sok fáradtság, nélkülözés, úgy, hogy vissza kellett küldeni a front mögé. A fu hallani sem akart arról, hogy hátra küldjék de szigorú parancsot kapott az „örvetető-úr” s a disciplina értelmében jönnie kellett. Most megfigyelés alatt tartják, amelynek letele után aztán küldik haza Ujaradra, ahol szülei a báró. Noposa uradalomban élnek.

Majoros János a 14 esztendőes gyerek fejével is öreg katona már. Nagy utakat járt be messze Wolhyniában már szemben állott a muszkával, majd onnét az oláh frontra jött mint az egyik gépfegyverosztag katonája. Hogy jól megállotta helyét a nehéz és veszedelmes szolgálatban, mi sem bizonyítja jobban, minthogy ott ékeskedik gallérján a szakaszvezetői három csillag. A fiatal szakaszvezető Kassán a 9-ik honvédgyalogezreddei szökött a haretérre. A híres Hadfiy-hadosztályal küzdött Wolhyniában s itt osztottak be a Cellát dr. hadnagy parancsnoksága alatt állott gépfegyverosztag különítménybe. Ezzel került le az oláh frontra is, ahol kivette a részét a harcokból, s írása van róla, hogy egy járőrrel, amelynek ő volt a parancsnoka, több oláh katonát is elfogott. It léptették elő szakaszvezetővé is. Az oláh földet ő is látta, mert messze előnyomuló csapatainkkal tovább ment a határon ő is, s ugyanolyan ok-

FOG- tőmések, aranyból, platina, arany és ezüst, amalgamból és a fog színével azonos porcellánból. =

FOG- koronák, hidak, egész fogsorok szápadlás nélkül aranyból, platinából vagy porcellánból. =

FOG- kövek eltávolítása, fogak fehértése és hibás fogsorok átalakítása, valamint javítása. =

FOGHUZAS. Tizenhét éves fogtechnikai gyakorlatom, amely idős alatt Berlin, Lipcse, Brüsszel és Londonban, nemkülönben Amerikában a leghíresebb fogspeciáltnál mint asszisztens működtem, továbbá tekintve azt, hogy műtermem a mai kor legtekélyesebb műszereivel van felszerelve, elég garanciát nyújt, hogy még a legkényesebb esetekben is a legteljesebb mértékben megfelelek.

Telefon 10-11. szám.

JACOBI GYULA vizsg. fogtechnikus Szabadság-tér 4. Bejárati Eötvös-utca 17.

ből küldték őt is haza, mint játékos katonapajtását, Draskovits Kálmánt.

A két kis katona csillogó szemmel bucsuzott el szerkesztőségünkől:

— Megyünk a Spítálba, de onnét nem haza. Mi már katonák vagyunk és ha nem visznek vissza a frontra, úgy szokunk, de Bukarestben mi is ott akarunk lenni!

TORVÉNYKEZÉS.

§ A novemberi esküdtek. Az aradi királyi törvényszéken ma sorsolták ki a novemberi esküdtzéki ciklus esküdtbírait. A novemberi esküdtzéki ciklust valószínűleg nem fogják megtartani, mert a ciklus november 8-án venné kezdetét, de eddig a ciklusra még egy ügyet sem tűztek ki. A kisorsolt esküdtbírák névsora egyébként a következő: Rendes esküdtek:

Gerőcs Benjamin lakatos, Eberlein Károly kerékgyártó, Barta Sámuel fakereskedő, Berger Lipót kereskedő, Oszter János birtokos, Angels Mátyás kereskedő, Szentendrei Béla bőrkereskedő, Brandeisz Henrik gazdálkodó, Böhm Géza vállalkozó, Laszuska Demeter szabó, báró Bohus Lajos nagybirtokos, Králitz Lajos dr. ügyvéd, Dávid Vilmos szatócs, Balázs Kálmán waggongyári hivatalnok, Braun Miksa üzletvezető, Kádár István háztulajdonos, Keresztes János háztulajdonos, Kneschel Géza szabó, Jäger József esztergályos, Wohlmann Armin magánhivatalnok, Klein Márton nevelő, Boros Mihály korezmáros, Brasch Aladár dr. ügyvéd, Bartos Domokos ipariskolai igazgató, Eckert Fülöp kelmefestő, Drosnyák Gyula szatócs, Bleier Ignác zsibáros, Dózsa Dezső kenyér-

gyáros, Ádám Lőrinc szatócs, Fekete Mátyás szabó.

Helyettes esküdtek: Szuperics Antal háztulajdonos, Szabó Agoston kőműves, Pavrof József háztulajdonos, Vassics György háztulajdonos, Ring Lajos gyógyszerész, Rum Márton háztulajdonos, Roschka János háztulajdonos, Ragó János háztulajdonos, Weichertz Lipót kereskedő, Sonnenschein Zsigmond kántor.

NEMZETI SZÍNHÁZ

Aradon, 1916. október 26-án csütörtökön:

C) Bérlés.

C) Bérlés.

Névtelen asszony.

Színjáték 5 felvonásban.

Kezdeté 8 órkor.

A szerkesztésért felel:

Rudnyánszky Endre távollétében:

Stauber József.

NYILTÉR.

Köszönetnyilvánítás.

Fogadják hálás köszönetünk nyilvánítását ezúton is mindazok, kik szeretett fiunk elhalálása folytán fájdalmunkat részvétükkel enyhíteni szivesek voltak.

Arad, 1916. október hó 25-én. 5558

Kozma Gusztáv és családja.

Minden füzérkereskedő és szatócs,

kinek üzletének közelében elemi, közép- vagy polgári iskola van, forduljon

író- és rajzszerkekben, füzetekben olcsó árajánlatért

INGUSZ L. és FIA

könyvkereskedéséhez, Weitzer J.-utca.

781—1916. g. sz.

Árlejtsési hirdetmény.

Arad sz. kir. város gazdasági székének a városi rendőrlégénység részére szükséges 20 db vízhatlan posztó ujjas vállgallérnak 28 korona 20 fillér kikiáltási ár mellett, 61 db alsóingnek 6 korona kikiáltási ár mellett, 61 db alsónadrágnak 5 korona 60 fillér kikiáltási ár mellett, 61 db cell. betétes nyakravalónak 80 fillér kikiáltási ár mellett, 21 db őrmesteri kardkötőnek 6 korona kikiáltási ár mellett, 27 db őrmesteri, illetve altiszti kardbojtnak 4 korona 50 fillér kikiáltási ár mellett, 61 db legénységi kardbojtnak 8 korona kikiáltási ár mellett, 50 db legénységi kardkötőnek 5 korona kikiáltási ár mellett, 25 db csinavt váson szálmazsáknak 6 korona 50 fillér kikiáltási ár mellett, 25 db csinavt fejpárnának 2 korona kikiáltási ár mellett, 61 db téli sapkának 3 korona 60 fillér kikiáltási ár mellett, 10 db fekete bárányszőrű bélésű sapkának 4 korona kikiáltási ár mellett, 20 db posztó köpenynek kamsával 39 korona kikiáltási ár mellett, 30 db posztó zubbonynak 18 kor. kikiáltási ár mellett, 30 db posztó pantalonadrágnak 15 kor. kikiáltási ár mellett, 1 db posztó magyar nadrágnak 16 korona kikiáltási ár mellett és 20 db kalapnak 12 korona kikiáltási ár mellett. A hivatalosolgák részére szükséges 14 db köpenynek 41 korona kikiáltási ár mellett, 1 db atillának 45 korona kikiáltási ár mellett, 17 db posztó nadrágnak 15 korona 25 fillér kikiáltási ár mellett, 17 db posztó mellénynek 7 korona 30 fillér kikiáltási ár mellett, 17 db téli sapkának 4 korona kikiáltási ár mellett. A tűzoltók részére szükséges 1 db bárányszőrű bélésű téli kabátnak 80 korona kikiáltási ár mellett, 2 db posztó zubbonynak 44 korona kikiáltási ár mellett, 2 db posztó nadrágnak 27 korona kikiáltási ár mellett, 2 db posztó sapkának 7 korona kikiáltási ár mellett. A tűzoltólegénység részére szükséges 8 db posztó téli kabátnak 31 korona kikiáltási ár mellett, 18 db posztó zubbonynak 18 korona kikiáltási ár mellett, 18 db pantalonnak 16 korona kikiáltási ár mellett, 18 db téli sapkának 4 korona kikiáltási ár mellett, 18 db mosó alsóingnek, 3 korona 50 fillér kikiáltási ár mellett, 18 db alsónadrágnak 3 korona kikiáltási ár mellett, 36 db nyakravalónak 1 korona kikiáltási ár mellett. A toronyőrök részére szükséges 3 db posztó zubbonyok 18 korona kikiáltási ár mellett, 3 db posztó pantalonnak 15 korona kikiáltási ár mellett, 3 db posztó sapkának 4 korona kikiáltási ár mellett és 3 db posztó bárányszőrű sapkának 4 korona kikiáltási ár mellett való szállítására folyó év október hó 30-án d. e. 10 órkor árlejtsést tart.

Banaipenzül leteendő a kikiáltási ár 5%-a készpénzben vagy elfogadható értékpapirokban.

Az árlejtsésen részt venni lehet szóbeli és írásbeli ajánlatokkal.

Az írásbeli ajánlatok lezártan, az árlejtsés megkezdése előtt nyújtandók be s csak akkor vétetnek figyelembe, ha azokhoz a bannompénznek a városi pénztárba történt befizetését igazoló letéti jegy mellékelve van, s ha az ajánlatot tevő kijelenti, hogy az árlejtsési feltételeket ismeri és elfogadja.

Az árlejtsési feltételek a gazdasági tanácsnok urnál az árlejtsést megelőzőleg is megtekinthetők.

Arad sz. kir. város gazdasági székének 1916. évi október hó 18-án tartott üléséből.

A gazdasági szék.

Láb- és kéziizzadás

biztosan és leggyorsabban elmúlik, a „Peppo” folyadék és „Peppo” hintőpor segítségével.

Szárit! . . . Szagtalanít! !

Peppo folyadék ára használati utasítással 1 kor. 20 fill.
Peppo hintőpor 1 kor. — fill.

Legfájdalmasabb tyukszemétől

is három nap alatt mindenki megszabadul a Hajós-féle ANAGALLIN használatával. Kezelése igen egyszerű, nem piszkít, nem ragadós. A beszerzésnél vigyázni kell az ANAGALLIN szóra. Ára használati utasítással 1 korona.

Gyöngyfehér fogakat nyerünk a

Doré fogpaszta

használatával. Nem habzik! A szápjárat desinficiálja, utólagos kellemes. Ára egy porcellán-szolenecének 80 fillér.

Fontos szerez kizárólagos készítője és egyedüli nagy raktára:

HAJÓS ÁRPÁD

4242 szentára Arad, Andrassy-tér 22. sz. (Mogyenyázzal szemben.)

ECETSÁV Garantált 66% vegyileg tiszta, étkezési célokra prima svéd
 árú 800 grammos üvegekben 25 üveg ládánként, próba
 üveg 800 gram-
 mos, mely megfelel 25 liter kellemes ízű asztali ecet
 készítéséhez, küld utányvét mellett. Szállítási határidő 2—3 nap.

Beck Testvérek

Arad, Teleky-utca 15. szám. Saját ház. 5071

Beck Testvérek vegyi gyár, Győr. Alapított ott 1900. Évi termelés 15 millió doboz.

PYRRAM

CIPŐ = KRÉM

6991

Földbirtokosoknak

15—65 évre törlesztési jelzalog, állami, megyei, vá-
 rosi s nyugdíjalappal bíró magánintézetek tisztviselői,
 nemkülönben századostól felfelé katonai ztek részére

10—30 éves törlesztési

kölcsönöket folyósítat

a „Budapesti Kölcsönkövetítő és
 Parcellázó Részvénytársaság”

Budapest, VIII., Kenyérmező-utca 6. szám.
 Bővebb felvilágosítást ad Bonyhády József nr megbízottunk
 ARAD, Kapa-utca 47. szám, 608 csak délután 3—4 óra közl.

25317—1916. kh.

Vásári hirdetés.

Közölni teszem, hogy Aradon
 a folyó évi őszi országos vásár
 november hó 8-án egy napon lesz
 megtartva.

Ezen egy napon tartatik meg
 a kirakodó, a juh, a szarvasmarha
 és lóvásár.

Az állatvásár a birkás dűlőben
 levő új vásárterem tartatik meg.
 A felhajtás reggel 5 órától van
 megengedve.

Arad, 1916. október hó 21-én.

Greán, főkapitány.

Figyelmeztetés! Az elkerített
 lóvásárteremre is szabad szekérbe
 fogott lovakat bevinni, de csak
 akkor, ha a szekérbe fogott lovak

is szabályszerű marhalevéllel van-
 nak ellátva.

Aki a szekérbe fogott lovakat
 nem szándékozik az elkerített ál-
 latvásárra bevinni, marhalevél nél-
 küül is bejöhethet a külön kijelölt helyre.

135

koronáért egy finom
 téli öltönyt.

180

koronáért egy finom
 téli kabátot mérték
 után készít

Hauptfogel Ferenc

férfi szabó mester

Kazinczy-utca 5. szám. 5357

42914. SZ.

Császári és királyi katonai élelmezési raktár Temesvár.

Versenytárgyalási hirdetés.

A cs. és kir. hadi kincstár ezen parancsnokság területén
 lévő gyáraknál vagy pedig csakis Temesvárott szándékozik ru-
 mot gyártani. A heti szükséglet kb. 1300 hl. 52% rum.

Megfelelő szesz és rumesentia előállításáról, esetleg hor-
 dókról is, amennyiben azok helyben nem kaphatók, a cs. és
 kir. hadügyminiszterium gondoskodik. A rum gyártásának le-
 hetőleg szabad raktárban kellene történnie.

Az ajánlatoknak a következő adatokat kell tartalmazniuk:

1. A gyáros által hetenként előállítható legnagyobb men-
 nyiséget.

2. A gyártási árat hl.-enként, beleértve:

a) az anyagoknak a vonattól való elfuvarozását,

b) a hordók kitisztítását és javítását,

c) a dugaszolást,

d) a rumnak a vasu'ra való fuvarozását.

3. A mindenesetre kikötendő a gyártásnál való szeszpá-
 rolgási mennyiséget.

Ugy a hadvezetőség, valamint a rumgyártó is kifogástal-
 lan ellenőrzése érdekében — a rum előállítása és fokmérése
 pénzügyőri felügyelet alatt történik.

Az üzem teljes ellenőrzése azon cs. és kir. katonai élel-
 mezési raktárt illeti, melynek székhelyén a rumgyártás törté-
 nik. Az esetben, ha a rumgyártás telephelyén katonai élel-
 mezési raktár nem volna, úgy a gyártás egy cs. és kir. élel-
 mezési raktár által eszközöltetik.

Az egy koronás bélyeggel ellátott ajánlatok lepecsételt bo-
 ritékban legkésőbb f. é. október hó 30-ig délelőtt 9 óráig a
 temesvári cs. és kir. katonai élelmezési raktár kezeléséhez
 nyújtandók be és a borítékon a következő jelzéssel átandók el:

„Offert für die Verhandlung am 30. Oktober 1916.“ Cim:
 K. u. k. Militärverpflegungsmagazin Temesvár.

5550

A cs. és kir. temesvári katonai élelmezési raktár kezelő-bizottsága.

Hiányos utólagos vagy sürgönyileg beérkező ajánlatok
 nem vétetnek figyelembe.

Bánatpénz (Vádium) gyanánt az ajánlat alapján elért havi
 gyártási díjnak 5%-a értékpapirokban, vagy készpénzben leg-
 később f. é. október 29-ig fizetendő be, a cs. és kir. katonai
 élelmezési raktár pénztárához.

Az elfogadott ajánlat birtokosa legkésőbb 14 nappal aján-
 latának elfogadása után a bánatpénzt az óvadékra tartozik
 kiegészíteni. Az óvadék összege a hetenként gyártandó adó-
 mentes rum mennyiségének értéke szerint, 150 korona árté-
 telt véve 1 hektoliter rumért (igy pld. minden 100 hektoliter
 rumnak hetenkénti gyártásáért 1500 korona fizetendő be.)

A hadi kincstár által feldolgozásra adott szesz, valamint
 az essenciák és hordók stb. természetesen a hadi kincstár ki-
 zárólagos tulajdonát képezik.

Az ajánlatban a fenti hirdetmény 42914. számára hivat-
 kozni és annak feltételeinek elismerését kifejezetten kinyilat-
 koztatni kell.

Csakis olyan ajánlatok vétetnek figyelembe, melyek szesz-
 gyárosoktól vagy bejegyzett szesznagykereskedőktől származ-
 nak. A gyártásnak más szemelyekre való, különösen pedig ön-
 hatalmu átruházása nem engedélyezhető. Határidős ajánlatok
 nem vétetnek figyelembe.

Az ajánlattevő az ajánlat benyújtásának napjától, a hadi
 kincstár a cs. és kir. hadügyminiszterium engedélyének idő-
 pontjától kezdve felelős az ajánlat teljesítéséért.

A katonai parancsnokság területén számba jövő állomá-
 sokra vonatkozó versenytárgyalás kétfőn, 1916. október 30-án
 délelőtt 9 órakor fog a temesvári cs. és kir. katonai élelme-
 zési raktár kezelőjezi irodájában megtartatni.

Apró hirdetések.

Tudnivaló az apróhirdetésekről:

Az apróhirdetések díját szavak szerint számítjuk.

Minden szó hirdetési ára 6 fillér. Vastagabb betűkkel 12 fillér.

A vastagabb betűkkel kívánt szavakat aláhúzással kell jelezni.

A legkisebb hirdetés ára 80 fillér.

Az apróhirdetéseket előre kell fizetni. Hirdetéseket délután 1/2 óráig veszelünk fel.

A kiadóhivatal fenntartja magának a jogot, hogy az olyan apróhirdetés szövegét, amelyik tartalmánál fogva eredeti alakjában nem közölhető, megváltoztassa.

Házasság.

Férjhez adnám

keresztény, szép, művelt, zeneértő, háziasszony, közép magas termetű, 22 éves barna hajú, egyelőre 10.000 korona készpénz és gazdag kelengyével, vasuti állomásfőnökhöz, birtokos, bérlet, jegyző, vagy önálló gyógyszerészhez. „Szerencsés házasság” jellege alatt levelet a kiadóhivatal továbbít. 5560

Ellátás.

Magasabbra

budapesti hivatalnok szép butorozott szobát keres teljes ellátással azonnalra, hadi asszony vagy özvegnél. Ajánlatokat a kiadóhivatalba kér. 5553

Alkalmazást keres.

Jebb családból való

árva leány házi kisasszonynak ajánlkozik, a főzésben és a háztartás minden ágában teljes jártassággal bír. Cim a kiadóhivatalban. 5555

Igyekvő, kemény

kisasszony némi irodai gyakorlattal bármily szűk üzletben, alkalmazást keres. Cim a kiadóhivatalban. 4009

Kereskedelmi

jelesen végzett urleány, irodai alkalmazást keres. Cim a kiadóhivatalban. 5541

Urleány,

ki már fűszerüzletben alkalmazva volt, kiszolgálónak ajánlkozik. Cim a kiadóhivatalban. 5542

Felső kereskedelmi

végzett fiatalember november 1-re, lehetőleg nagyobb kereskedelmi vállalatnál állást keres. Cim a kiadóhivatalban. 5543

Alkalmazást nyer.

Délután órákra

keresek egy intelligens kisasszonyt, két kis leányka mellé. Cim a kiadóhivatalban. 5557

Lapkiterelő pár felvételt.

Cim a kiadóhivatalban.

Egy ügyes lina

kifutónak nyomdánkban felvették.

Gyógyászat.

Hehs Váncs chinakora.

Suverén szer vérszegénység, sápkór, szédülés, a vérszegénységből eredő ideg-bajok, étvágytalanság, gyomorbántalmak, láz, általános gyengeség ellen. Páratlan vértisztító és vérjavító, biztos óvszer máliktus fertőzések és minden infektívól eredő meg- betegedés ellen ugy felnőtteknek, mint gyermekeknek. Ára 3 kor. Hehs gyógyszerár, Földes gyógyszerár. 12

Kiadó lakás.

Különbejárattal butorozott

udvari szoba, villanyvilágítással, kiadó. Ugyanott használt férfi cipők eladatnak. Wesselényi-utca 53. 5559

Világos,

száraz, tágas, tiszta helyiség műhelynek vagy raktárnak kiadó. Kálmán János-utca 5. 5485

Két

butorozott szoba garcon lakásnak kiadó. Orczy-utca 6. 5543

Egy csinosan butorozott szoba, esetleg konyhahasználattal, azonnalra kiadó. Cim a kiadóhivatalban. 5522

Ingatlan.

Sarló-utca 33/a. számú ház szabad kézből eladó. Értekezhetni ugyanott. 5554

Vétel és eladás.

Zongora

eladó. Cim a kiadóhivatalban. 5576

Új butorhitel!

Butorok a legjobb kivitelben kaphatók, hitelképes egyéneknek kölcsön, és részletfizetésre szállított Garai Károly bef. cég butorüzletében Aradon, Asztalos Sándor-utca 5. sz. 391

Vessék

a legmagasabb árrban uraktól levett férfi ruhát, mindentféle egyenruhát valamint használt butort. Vidékre is megyek. Bleier Ignácz, Boczkó-utca 1. 229

Úres lakás

megvételre kerestetnek. Andrányi pezsgőgyár, Arad. 5467

Belső berendezés

fűszer- és rövidárak részére, megvételre kerestetik. Ajánlatok, ár megjelölésével, Hitelesítővel, Bál (Biharmegye) címre küldendők. 5509

Tábori dobozok,

levelező-lapok, levelek és papíruk nagyban és kicsinyben jutányos áron kaphatók Pichler Sándor papírkereskedésében és könyvnyomdájában Arad, Szabadságtér 1. Telefon 308. 601

Használt csomagolópapíros

megvételre kerestetik. Cim a kiadóhivatalban. 7391

Egy keveset használt

plüsch boa és karmantyú eladó. Andrássy-ter 25., IV. lépcső, I. em., 29. a. 8500

Egy alig használt egyenáramú 2 1/2 lóerős motor eladó. Bővebbet az Aradi Közlöny kiadóhivatalában.

Különféle.

Amortizációs kölcsön

földekre és aradi bérházakra kaphatók, Sánta F. Vilmos a nagyszabeni földhitelintézet képviselője által, Arad Karolina-utca 10. 5427

A drága vaníliát

teljesen pótolja a pompás zamatu Vanílión, egy zacskó ára 10 fillér. Cukraszoknak, vendéglősöknek nélkülözhetetlen. Földes gyógyszerár, Hehs gyógyszerár. 12

Apróhirdetések

az „Aradi Közlöny” részére felvételnek a Messenger-boy irodában, Deák Ferenc- u. 8. Ugyanitt kapható az „Aradi Közlöny.”

Matteine-féle

patkány- és egérintás

új eljárás szerint.

Patkány- és egérintéshez ajánlok patkány- és egérintőbacillus. A XX. század legmegbízhatóbb patkány- és egérintő-szere, csak patkányt és egeret öl meg, emberre vagy állatra nem veszélyes, tehát mindenütt elhelyezhető.

A patkány- és egérintőbacillus árai:

1 kis adag 2—300 patkány kiirtására 6 K.

1 nagy adag 3—600 patkány kiirtására 12 K.

„Matteine” vegyészeti laboratórium

Arad, Beres Beni-tér 1. szám.

Telefon 10—45. 218

Rum-likőr

essentiák és kompozitók

Kocsikenőcs, Svédgyufa

Pótkávékban

állandó raktár

Szemző Armin

áruügynökségénél, Arad. 501

Interurbán telefon 592. szám

8551—1916. pm.

Hirdetmény.

A tengeriért követelhető legmagasabb ár a magyar szent korona országainak egész területén métermérséként (100 kgm.) tisztasulyra a következőkben állapították meg:

A közönséges lófogó és kevert tengerire nézve 1916. szeptember—október csöves: 26 K, morzsolt: 34 50 K, november csöves: 26 90 K, morzsolt: 35 K, december csöves: 27 80 K, morzsolt: 35 50 K. 1917. január csöves: 28 70 K, morzsolt: 36 K, február csöves: 29 60 K, morzsolt: 36 50 K, március csöves: 30 50 K, morzsolt: 37 K, április csöves: 31 40 K, morzsolt: 37 50 K, május vagy későbbi hónap csöves: 32 20 K, morzsolt: 38 K.

A fajlengerire: 1916. szeptember—október csöves: 28 10 K, morzsolt: 37 50, november csöves: 29 05, morzsolt: 38 K, december csöves: 30 K, morzsolt: 38 50 K, 1917. január csöves: 30 95 K, morzsolt: 39 K, február csöves: 31 80 K, morzsolt: 39 50 K, március csöves: 32 80 K, morzsolt: 40 K, április csöves: 33 80 K, morzsolt: 40 50 K, május vagy későbbi hónapokban csöves: 34 80 K, morzsolt: 41 K.

Arad, 1916. október 18.

Varjassy, polgármester.

Aranyat

és

Ezüstöt

legmagasabb áron vesz, vagy becserél; ugyszintén régiségeket vesz és elad 693

Losonczi Lajos

órás és ékszerész üzlete

ARAD, Szabadságtér.

Telefon 9F4.

Motorok

eredeti STOCK gyártmány, 40 lóerőjű, 6. vassal, használt, de gyárilag javított állapotban, sok tartalék és felszerelési tárgyakkal

azonnali szállításra kapható.

Bővebb felvilágosítást:

Balog Lajos,

Nagyvárad, Nagypiac-tér 1. szám nyujt. 5545

A főter legforgalmasabb helyén

Andrássy-tér 8. számú

bázison egy kisebb

üzlethelyiség

azonnalra

Kiadó.

Bővebbet az „Aradi Közlöny” kiadóhivatalában, József főherceg-ut 22.

Értesítés!

Az „IBOLYA DORÉ”

készítményeink a mai naptól kezdve a következő árakban kerülnek forgalomba: Ibolya Doré-crém egy tégely K 1 50, Ibolya Doré-szappan 1 darab K 1 50, Ibolya Doré-tej 1 üveg 1 50, Ibolya Doré-hőlgypor 1 dohoz K 1 50.

Legjobb fekete v. barna

Hajfestő

a „Melogen”. Ára 2 40 korona.

Szőrvesztő-Dapilior.

Elkötő, a maga nemében páratlan szerrel minden alkalmatlan szőrt aro, nyak vagy karokról stb. minden fájdalom nélkül pár perc alatt kivétel nélkül eltávolítható. — Ára utasításai 1 korona.

A fenti szerek kaphatók a készítőnél

Hajós Arpád

ARAD, Andrássy-tér 22. szám.

Alapítástól 1896. évben az Aradmegyei Közkórház orvosa.